

YAZAN: KEN KESEY
OYUNLAŐTIRAN: DALE WASSERMAN

KAFESTEN BİR KUŞ UÇTU

“One Flew Over The Cukoo’s Nest”

ÇEVİREN: BİLGE (ÖLÇER) DERİNKÖK

KİŞİLER:

REİS BROMDEN:	Hasta
WARREN:	Hastabakıcı
WILLIAMS:	Hastabakıcı
HEMŞİRE RATCHED:	Başhemşire
HEMŞİRE FLINN:	Hemşire
Dr. SPIVY:	Doktor
CANDY:	Mc.Murphy'nin Kız Arkadaşı
HEMŞİRE NAKAMURE:	Hemşire
TEKNİSYEN:	Teknisyen
TURKLE:	Gece Bekçisi
SANDRA:	Mc.Murphy'nin Kız Arkadaşı
BİLLY:	Hasta
CHESWICK:	Hasta
MARTINI:	Hasta
RUCKLY:	Hasta
SCANLON:	Hasta
HARDİNG:	Hasta
Mc.MURPHY:	Hasta
FREDERICKS:	Hasta
ALBAY MATTERSON:	Hasta

BİRİNCİ PERDE

(Sahne- Kuzey-batı Pasifik sahilinde Devlet Akıl Hastalıkları Hastanesinin Aküt Hastalar Koğuşu... Geniş, donuk ve insanı rahatsız edecek kadar temiz bir oturma odası... Aydınlıkta, ancak bir buzdolabının içinin görünüşünün cazibesinden fazla bir şey vermeyen sığınacak hale getirilmek için herhangi bir gayret sarf edilmemiş bir oda... Eşyalar suni deri ile kaplıdır. Kapılar ve pencereler çok az sayıda olup iyice gözaltında bulundurulmaktadır. Sahnenin sağında döşeme seviyesinde iki büyük pencere vardır. Pencerelerden yeşil ve ağaçlıklı dış dünya görülmektedir. Devamlı açık tutulan pencerelerin önünde kilitli çelik parmaklıklar yer almaktadır. Bu duvarın dibinde veya karşısında sandalyeler mevcuttur, ayrıca tekerlekli sandalyeleri koymak için bir boşluk bırakılmıştır. Burası sahnede olayların geçeceği yerdir. Gerideki duvarda ve en sağda tuvalete giden bir kapı ve bunun solunda da süpürge ve diğer temizlik malzemesinin bulunduğu bir dolap bulunmaktadır. Sonra bir boşluk ve burada bir ilan tahtası, bir mecmua konan raf, oyun malzemeleri için bir dolap ve yüksek bir sehpa üzerinde de hasta kayıt defteri... Sola doğru, holün bir kısmını gösteren bir kemer ve holün ötesi yatakhane ve tecrit odaları... Sahnenin sol gerisini neredeyse tamamen Nöbetçi Hemşire Odası kaplamaktadır. Burası büyük, camlı bir kabindir ve yerden biraz yüksekçedir. Sahne solundan Chonics* kısmına doğru bir açı teşkil edecek şekildedir. Büyük sürmeli cam pencerelerden Nöbetçi Hemşire, odayı gözaltında tutmaktadır. Oturma odası kısmına açılan bir ufak kapıdan ilaç dağıtılır. Sahne arkasına düşen kapı, asıl giriş kapısı olup daima kilitli tutulmaktadır. Camdan, arka plandaki ilaç dolapları görülmektedir. Hemşireler odaya bakan bir yazı masası başında oturmaktadırlar. Yazı masası üstünde bir telefon ve bir mikrofon da tavana veya duvara yerleştirilmiş hoporlöre bağlıdır. Yazı masasının ön tarafında birtakım düğmeler ve şalterler, masanın arkasında da daha başka düğmeler bulunmaktadır. Hemşireler ilahi bir kuvvetle imiş gibi ışıkları, sesleri, televizyonu ve oturma odasındaki diğer bütün mekanik aletleri bunlarla idare etmektedir. Sahnede nöbetçi odasının önündeki cam panoların altında 1-1,5 metrelik madeni bir levha vardır ki transformatörler, teller ve diğer elektrik kabloları buradan çıkmaktadır. Sevimsiz bir görünüşü vardır, her ne kadar yastıklarla saklanmaya çalışılmışsa da altından madeni kısımlar görünmektedir, aynı zamanda da oturacak yer olarak kullanılmaktadır.

Oturma odasında bir de televizyon vardır. Kullanılmadığı zaman duvara dayanmaktadır. Masaların ve iskemlelerin yerleştirilmesi sahnedeki harekete göre değişmektedir.)

(PERDE AÇILIRKEN- Arkası seyircilere dönük olarak Oturma odasında ayakta duran Reis Bromden'ı aydınlatan bir tek ışık huzmesi hariç sahne karanlıktır. Reis Bromden, dev yapılı ve iri adaleli bir kızılderili olmasına rağmen küçük yapılı bir insan gibi durmaktadır. Vücudu eğik, başı ise diktir. Etrafı dinlemekte ve gözetlemektedir. Bir müddet sessizlik olur, sonra yumuşak, tamamen uydurma ve hafif bir melodinin ıslıkla çalınışı sahneyi doldurur. Bromden döner, öne yürür. Yumuşak şekilde ve saklanarak hareket etmektedir. Gözleri, sahnenin ötesindeki karanlığı araştırmaktadır.)

REİS BROMDEN: *(Çocuksu bir sesle)* Baba! Gene sis basıyor. Bizim görmemizi istemedikleri bir şeyler olacak işte, bunun için ortalığı sise boğuyorlar. *(Bir sessizlik... Bunun arkasından yumuşak, gittikçe gök gürlmesini andıran makine gürlüsü ve aynı zamanda da elektronik müziğin kulağı tırmalayan ritmi duyulur. Karanlık olan nöbetçi hemşire odasından renkli ışıklar, müziğe uygun olarak yanıp söner.)* Duyuyor musun baba? O kara makineyi, yerin on sekiz kat altında nasıl da işletiyorlar... Bir tarafından insanları sokuyor, öbür tarafından istedikleri şekilde çıkarıyorlar. Bak, nasıl yapıyorlar bu işi, her gece dünyayı baş aşağı çeviriyorlar. Tutunacak bir yer bulamayanlar gürlütle ile dibe düşüyor. Ondan sonra topuklarına çivi çakıp asıyorlar, sonra da kesip doğruyorlar. Ama o zamana kadar zaten insanın içinde bir şey kalmıyor. Geriye kalanlardan da kan yerine pas akıyor. Beni yakalamasınlar diye böyle hiç kıpırdamadan durup, kendimi içime saklıyorum. Beni dinliyor musun babacığım? *(Bir sükut, sonra ümitsizce)* O da böyle, evet, söylediklerim inanılmayacak derecede korkunç olduğu için saçmaladığımı sanıyorum, fakat tanrım, bu dünyada gerçekten var olmadıkları halde doğru olan çok şey yok mu?

(Bir zil çalar... Sesler kaybolur ve dans eden ışıklar söner. Sahne adeta bir patlama infilak olmuşçasına birdenbire aydınlanır. Gardiyanlar yaklaştıkça bir ıslık duyulur. Reis Bromden paniğe kapılır, saklanacak bir yer arar gibi o tarafa yönelir. Saklanacak bir yer bulamayıp geç kaldığını da anlayınca sahnenin ortasında buz gibi donup kalır. Bir anahtar kilide sokulur ve Warren ve Williams adlı iki gardiyan ayaklarında lastik takunyalı pabuçlarla hiç gürlütle etmeden içeri girerler. Üstlerinde kolalı, lekesiz, beyaz üniformalar vardır ve yan yana yürüyen iki panter kıvraklığı ile içeri girerler.)

WARREN: Bak, bak, bizim reis burada...

WILLIAMS: Reislerin reisi...

WARREN: Sağır ve dilsiz.

WILLIAMS: Kahvaltısını da etmiş gitmeye hazırlanıyor.

WARREN: *(Reis Bromden'a yaklaşarak, alaylı bir tehdit savurur.)* Daha öğrenemedin mi? Zil çalınca kadar odandan çıkmayacağını daha öğrenemedin mi? *(Reis Bromden korkarak uzaklaşır.)* Şuna bak, nasıl da korkuyor? Beni rahatça tepeleyecek güçte olmasına rağmen, ödü patlıyor.

WILLIAMS: Söyle bakalım yavrum, ne istiyorsun? Süpürge mi? (*Gider, getirir.*) İşte, meğer süpürgesini istiyormuş.

WARREN: Bu bizim süpürge reisimiz. (*Reis Bromden'in yanlış iliklenmiş, yeşil hasta gömleğini düzeltir.*) Hadi bakalım, doğru dur. Yoksa seni bağlarım. Ha, aferin, bu iyi bir üşütük.

WILLIAMS: (*Süpürgeyi Reis Bromden'in eline tutuşturur.*) Başla bakalım bebeğim.

WARREN: Bizim süpürgeci Bromden.

WILLIAMS: Büyük Reis...

(Anırır gibi güler ve birbirlerinin omuzlarına vururlar. Onlar görmeden Hemşire Ratched içeri girmiş, onları seyretmektedir. 40 yaşlarında gösteren Ratched güzel bir kadındır. Tam yaşını tahmin etmek zordur. Tuhaf gelen bir mükemmeliyeti vardır. Yüzü cilalanmış gibi pürüzsüzdür. Beyaz, krem karışımı cildini bebek mavisi gözler süslemektedir. Sık sık görülen, pırıl pırıl ve sıcak bir tebessümü vardır. Kolalı, beyaz üniformasının altından bile olgun ve kadınsı vücudu belli olmaktadır. Sanki tekerlekler üzerinde gidiyormuşçasına, sesizce gardiyanlara yaklaşır.)

H.RATCHED: Eh, müsadenezle çocuklar. (*Gardiyanlar şaşırır.*) Bence, böyle bir arada durmak hiç de akıl karı değil. Geçen pazartesi olanları hatırlarsınız herhalde. Yapılacak da çok şey var.

WARREN ve WILLIAMS: Başüstüne hemşire hanım.

H.RATCHED: Aferin çocuklar. Sen Warren, şu zavallı Bromden'ı traş etmeye başlayabilirsin. Yatakhane nöbeti sende idi değil mi Williams.

WILLIAMS: Evet hemşire hanım.

H.RATCHED: Aferin, aferin.

(Williams yatakhaneye doğru ortadan kaybolur. Warren de Bromden'in elinden süpürgeyi alır ve yakasından çekerek tuvalete doğru götürür.)

WARREN: Gel bakalım Reis...

HEMŞİRE FLINN: (*Acele ile girer, boynunda altın bir haç vardır. Gözleri anlayışla parlamakta ve nefes nefese bulunmaktadır.*) Günaydın Hemşire Ratched. (*Hemşire Ratched saatine bakar.*) Af edersiniz, geç kaldım. Dün kiliseye gece yarısı ayinini dinlemeye gitmiştim, bu sabah da uyuyakalmışım ve...

H.RATCHED: (*Tebessüm ederek nöbetçi hemşire odasının kapısını açar.*) Ziyanı yok şekerim, hemen işe başlayalım, değil mi? (*Hemşire Flinn odanın dip tarafına doğru gider, kağıt kaplara haplar koymaya başlar. Diğer taraftan da bir şemaya göz atar. Hemşire Ratched ise birtakım düğmelere basar ve mikrofonu eline alır. Sesi hoparlörden, hem oturma odasında hem de yatakhane de yankılanır.*) İlaç zamanı... Bütün hastalar oturma odasına lütfen... İlaç zamanı... (*Mikrofonu kapatır, hemşire odasından çıkarak hastaları karşılamaya hazırlanır. Birinci hastaya neşeyle,*) Günaydın Bay Harding.

HARDİNG: *(Bir müddet sustuktan sonra) Emin misiniz? (Hemşire Flinn'e doğru gider, kırkına yakındır. Çok yakışıklı olup, güzel elleri bulunduğu kesinlikle emindir. Bir elinde haplar ve bir elinde bir bardak su gözlerini tepeye diker.) Yüce tanrım, bize biraz sonra vereceğin huzur için teşekkürler. (Hapları ağzına atarak suyu içer. Bardağı Hemşire Flinn'in eline tutuşturur. Yüzündeki öfke ifadesine aldırış etmez. Odayı kat ederek oyun masasını kurar ve dolaptan oyun kağıdı almaya gider.)*

H.RATCHED: *(Sıcak bir ifadeyle öbür hastaya) Billy, şekerim.*

BİLLY: *(Otuz yaşlarında olmasına rağmen çocuk gibi gözükmektedir. Samimi ve meraklı bir yüzü vardır.) Gün ay-ay-aydın Hemşire Ratched.*

H.RATCHED: *(Odanın ortasına doğru yürüdükçe, kolunu sevgiyle Billy'nin koluna geçirir.) Dün akşam annenle konuştum. (Billy duraklar.) Ona söylemek zorunda kaldım.*

BİLLY: Ne-ne söylediniz?

H.RATCHED: *(Billy'nin bileklerindeki sargıları gösterir.) Pişman olduğunu ve bir daha böyle bir şeye kalkışmayacağını söyledim.*

BİLLY: *(Müteşekkirdir) Te-te teşekkür ederim Hemşire Ratched.*

H.RATCHED: *(Suyunu vererek) Hepsini iç şekerim. (İçeri giren diğer bir hastaya seslenerek) Günaydın Bay Scanlon. (Scanlon elli yaşlarında saçları hemen hemen tamamen dökülmüştür. Hiç cevap vermeden masaya doğru yürür. Taşındığı kutuyu masaya koyar, bir iskemle çeker ve kutunun içindeki sözde makineyle uğraşmaya başlar. Charles Cheswick girer. Kısa boylu topludur. Saçları alabros kesilmiştir. Davranışı kah yumuşak kah serttir. Odaya dövüşken bir horoz edasıyla girer.)*

CHESWICK: *(Hemşire Flinn'in verdiği hapları inceleyerek) Dur bakalım tatlım, nedir bunlar?*

HEMŞİRE FLINN: İlaç...

CHESWICK: Onu görüyorum, ne ilacı?

HEMŞİRE FLINN: *(Flörtüz bir eda ile) Bay Cheswick, hatırım için yutun bunları.*

CHESWICK: Bana bunlar sökmez. Bütün istediğim Allah rızası için...

H.RATCHED: İstemiyorsan hapları almasan da olur.

CHESWICK: *(Şaşırarak) Almasam da olur mu?*

H.RATCHED: *(Tebessüm ederek) İstemezsen tabii almazsın. (Cheswick bir an düşünür, omuz silker. Hapları ve suyu alır, daha fazla nazlanmadan ilaçları yutar. Kısa boylu bir İtalyan olan Martini İçeri ok gibi girer. Parlak gözlü ve heyecanlıdır.) Günaydın Bay Martini.*

MARTİNİ: *(Diğer yöne giderek, belli bir kimseye hitap etmeden) Günaydın. (Hemşire Flinn'e gider, haplarını yutar, sonra da Cheswick'in yaptığı gibi oyun masasında oturan Harding ve Billy'nin yanına gider.)*

(Ruckly girer, sarsak adımlarla sağa sola doğru yürür. Bir zamanlar kudretli olan bu adam şimdi zekadan yoksundur. Donuk yüzlü, boş bakışlıdır.)

H.RATCHED: *(Selamlayarak)* Bay Ruckly.

RUCKLY: *(Susar, dudakları öfke hareketleri yapar.)* Hepsinin anasını belleyin.

H.RATCHED: *(İlan tahtasından bir kağıt alarak)* Williams, bugün yeni bir hastamız geliyor, kendisini kapıda karşılamamı istiyorum.

WILLIAMS: *(Kağıdı alarak)* Başüstüne hemşire hanım.

H.RATCHED: Hemşire Flinn, ben yukarıdaki hemşireler odasındayım. *(Hastalara)* Uslu durun e mi çocuklar. *(Hasır çantasını alır ve çıkar.)*

CHESWICK: *(Taklit ederek)* Uslu durun çocuklar... Sanki elimizden başka bir şey gelirmiş gibi.

WILLIAMS: *(Gülerek)* Tamam, elinizden başka ne gelir? *(Çıkar.)*

(Tuvalet kapısı ardına kadar açılır, Reis Bromden, elinde uzun kordonu sarkan elektrikli traş makinesi ile peşinden gelen gardiyanlardan kaçarak odaya girer.)

WARREN: Buraya gel, Allahın belası kızılderili. Bundan hoşlanmıyorsun öyle mi? *(Traş makinesini kaldırır ve Reis Bromden'in yüzüne tutarak çalıştırır. Reis Bromden geri çekilir ve bir salıncaklı iskemleye düşer. Çok korkmuştur.)* Hııı... Yüzündeki ifadeyi pek beğenmedim. *(Arka cebinden bir kayış çıkarır, maharetle Reis Bromden'in bacaklarına sararak iskemlenin ayağına bağlar.)* Ha şöyle... *(Reis Bromden bacaklarını toplar, kolları ile sarar. Kocaman vücudunu iskemleye sığdırmaya çalışır. Hemşire Flinn elindeki ilaç tepsiyle Scanlon'ın yanına gider ve tepsiyi masanın üzerine koyar.)*

SCANLON: *(Tepsiyi mağrur bir tavırla kutusundan öteye iter.)* Biraz dikkatli ol.

HEMŞİRE FLINN: Hayır, hayır...

WARREN: *(Sırtarak)* Tatlı kız, yardıma mı ihtiyacın var?

HEMŞİRE FLINN: *(Terbiyeli)* Hayır efendim, teşekkür ederim. *(Scanlon'a eğilir, ağzına bir kaşık ilaç vermeye çalışır. Albay Matterson elindeki baston ile hemşirenin arkasından eteğini kaldırır. İç çamaşırlarını ilgi ile izler, sonra bastonunu kızın bacakları arasına sokar.)* Ayyy... *(Elindeki kaşık fırlar gider.)*

WARREN: Hı?

HEMŞİRE FLINN: *(Öfke ile albaya)* Seni pis ihtiyar...

HARDİNG: *(Yardım etmek isteyerek)* Zampara?

HEMŞİRE FLINN: Sen çeneni kapat. *(Warren gülerek çıkar. Hemşire Flinn tepsisini alır ve nöbetçi odasına sığınır.)*

HARDİNG: Sen dağıtacaksın Martini.

MARTİNİ: İşte hadi, gene başlıyoruz. *(Hararetle kağıdı dağıtır. Solunda aslında olmayan bir oyuncuya da kağıt verir.)*

CHESWICK: Hey, ne yapıyorsun?

MARTİNİ: Ne var?

CHESWICK: Orada kimse yok!

MARTİNİ: *(Şüphe ile)* Öyle mi? *(Tekrar iskambilleri toplar ve bu sefer fazla olarak sağ tarafında yine bulunmayan bir kişiye kağıt verir.)*

HARDİNG: Hayal görmekten vazgeç. Kağıtları ver bana. *(Kağıtları onun elinden kapar ve dağıtmaya başlar.)*

CHESWICK: *(Aniden güler.)* Hah, hah, hah...

BİLLY: Niye güldün?

CHESWICK: O küçük piliç. Bana hayatımda ilk defa elbiselerini çıkarırken gördüğüm bir kadını hatırlatıyor. O vakitler sekiz yaşındaydım. Bir ağacın tepesine çıkmış, yatak odasının penceresinden kızı dikizliyordum. Sıra tam külotuna geldiğinde ben, ben... *(Sesi, Billy kalkıp kayıt defterinin bulunduğu kısma giderken kaybolur.)*

HARDİNG: *(Başını çevirmeden)* Tamam Billy. Kaydet bunu.

BİLLY: *(Kendini korur gibi)* Zaten mecburuz.

CHESWICK: *(Acı bir tonla)* Tabii, tabii... Yaz da sana altın madalya versinler.

BİLLY: Sen benim söylediğim her şeyi yazıyorsun ama.

CHESWICK: Evet... Bundan sonra yaptıklarını da yazacağım.

HARDİNG: Haydi, ikiniz de kesin bakalım.

RUCKLY: *(Heyecanlı)* Topunuzun anasını...

HARDİNG: Hay Allah, tımarhaneye çevirdiniz burasını.

BİLLY: *(Soğuk)* Çok zekisiniz Bay Harding.

HARDİNG: *(Ayağa kalkarak)* Sevgili kaçık dostlarım. Hastalar kurulu başkanı olarak ben Deli Harding on saniyelik sükut ilan ediyorum, tedavi mahiyetinde tabii... *(Ellerini kavuşturur, başını öne eğer. Sessizlik kapının açılıp aniden ortalığı çınlatan güür bir sesin bağırmasıyla biter.)*

McMURPHY: *(Dışarıdan)* Bana bak ahbap, yanıyorsun. Ben, ne bunu ne de şunu yapmaya hiç de mecbur değilim. Şu termometreyi de burnumun dibinden çekmezsen, onu senin elinden alıp kışına sokarım. *(Peşinde Williams olduğu halde girer. Williams terlemiş, kızgın ve bezmiş bir durumdadır. Birden etrafını ve kendisine bakan diğer hastaların farkına varır.)* Günaydın ahbablar...

(McMurphy, uzun favorileri olan kızıl saçlı bir adamdır. Geniş omuzlu ve adalelidir. Burnuyla yanağı arasında dövüş izleri görülür. Yüzünde şeytanca bir gülümseme vardır. Başında siyah deriden motosikletlilere mahsus bir kep, üzerinde de kahverengi eski bir meşin ceketle solmuş bir blucin, ayaklarında topukları derili oduncu çizmeleri vardır. İnsanı derhal kendisine ısındıran, dışa dönük sıcak bir havası vardır.)

McMURPHY: *(Baş parmaklarını kemerine takar ve gülmeye başlar. Rahat ve çınlayan kahkahaları hastaların ağızını açık bırakır.)* Tüh be... Ne zavallı güruhsunuz siz.

WILLIAMS: Bey kardeşim, dur bakalım...

McMURPHY: Çekil ulan, bırak da şu yeni evime bir göz atayım. Ne rezalet... Daha önce hiç tımarhaneye girmemiştim. (*Williams nöbetçi hemşire odasına giderken McMurphy de hastalara yaklaşır.*) Arkadaşlar, benim adım McMurphy, R.P.McMurphy... Kumara da bayılırım. (*Dağıtılmış kağıtların uçlarını kaldırarak bakar.*) Ne oynuyorsunuz? Papaz kaçtı mı? Yahu, burada doğru dürüst bir iskambil kağıdı yok mu? Neyse, neyse... Her ihtimale karşı ben yanımda bir deste getirmiştım. (*Cebindekileri dağıtır. Her kartın üzerinde bir resim vardır.*) Resimlere iyice bakıyorsunuz değil mi? (*Hastaların kartlardaki resimlere gözleri uzar.*) Tam 52 pozisyon, arkadaşlar hepsi de değişik. Açılın bakalım kağıtları ezmeyin. Çok vaktiniz var, doya doya bakıp oynarsınız. (*Williams, sesi duyulmadan içeride Hemşire Flinn ile konuşmaktadır. Hemşire telefonla yardım istese de McMurphy kağıtları toplar.*) Anlarsınız ya ahbablar, çalışma kampında bir iki anlaşmazlık oldu. Mahkeme de benim akli dengemin bozuk olduğuna karar verdi. Eh, yargıçla da münakaşa edecek değilim ya. (*Göz kırpar.*) İstedığınız iddiaya girerim. Tek o Allahın cezası çalışma kampından kurtulayım da bana isterlerse deli desinler, hiçbiri umurumda değil. (*Williams, arkadan yaklaşarak hücumunu yeniler. McMurphy iskemleyi kaparak aslan terbiye eder gibi tutar.*) Sen benim yanımdan gidecek misin?

WILLIAMS: Bak, hey kardeşim. Burada birtakım kurallar vardır. Dereceyi almalıyım, yıkanmalısın sonra...

McMURPHY: Senin yapacağın tek şey, beni rahat bırakıp yeni dostlarımla tanışmama fırsat vermendir. Eğer bundan başka bir şeye niyetlenirsen...

WILLIAMS: (*Tasalı*) Sen bilirsin arkadaş, benden günah gitti. (*Geri döner ve koğuştan çıkar.*)

McMURPHY: (*Ortality çınlatan kahkahalarından birini atar.*) Çok şükür yahu. Şimdi işimize bakalım. Söyleyin bakalım, içinizde hanginiz grup başkanı? (*Hastalar ağzı açık bakakalırlar.*) Hanginiz delilerin başısınız diye soruyorum.

BILLY: Ben değilim. Ben başkan değilim ama as başkan sayılırım.

McMURPHY: (*Elini Billy'nin elini sıkmak için uzatır.*) Çok memnun oldum ahbab senin başkan olmadığına, zira bu görevi ben üzerime almayı düşünüyorum. Haydi bakalım, şimdi beni başkanına götür.

BILLY: Bay Harding, siz paralı hastalar kurulunun başkanıısınız.

HARDİNG: (*Arkasına dayanır ve tavana bakar.*) Bu.... beyin.... randevusu var mı?

BILLY: Randevunuz var mı Mr.McMurphy? Mr.Harding çok meşgul adamdır.

McMURPHY: Şu çok meşgul Mr.Harding deli başı mıdır?

BILLY: Evet.

McMURPHY: Öyleyse git delibaşı Harding'e söyle McMurphy kendisini görmek istiyor ve de ki bu tımarhane ikimize dar gelir. Ve ona gene de ki Mr.R.P.McMurphy her durumda baş olmaya alışıktır ve mademki kaçıkların arasındadır onların da başı olacaktır. (*Harding yerinden kalkar ve yenilgiyi kabul ederek iskemlesini nezaketle McMurphy'ye ikram eder. McMurphy bir kahkaha koparır ve Harding'in elini sıkar.*) Bak gördün mü? Bir damla bile kan dökülmedi. Şimdi diğerleriyle tanışalım.

HARDİNG: Odanın bu tarafındaki bizler tehlikeliyiz.

McMURPHY: Neymiş tehlikeniz?

HARDİNG: Yani tedavimiz kabil. Şu gördükleriniz kronik delilerdir. (*Tipleri gösterir.*) İskemledekiler, uyurgezerler ve bitkiler.

McMURPHY: Yani iyileşemezler ha. Eh bana ne be. (*Fredericks ve Sefelt'in ellerini sıkar.*) Merhaba ahbablar, benim adım R.P.McMurphy. Nasılsınız? (*Ellis'e gider, dargın dargın*) Ahbab, benim adım R.P.McMurphy ve senin gibi kocaman adamın kendi selinde boğulması hoşuma gitmez. Niye gidip kurulanmıyorsun?

RUCKLY: (*Ayaklarına hayretle bakar.*) Teşekkür ederim. (*Duvarдан uzaklaşır, sonra tekrar duvara yapışır.*)

HARDİNG: Ellerindeki çivileri çıkart.

McMURPHY: Ne? Ha, tamam. (*Görünmez çivileri çıkartır ve Ellis tuvalete doğru sallanarak gider. Ruckly'e*) R.P.McMurphy.

RUCKLY: Topunuzun anasını...

McMURPHY: (*Ruckly'nin eline yapışıp sıkar.*) İyi dedin, ahbab. (*Scanlon'a gider, omzuna vurur.*) Sen nasılsın ahbab?

SCANLON: (*Kutunun kapağını şiddetle kapatır.*) Dikkat et!

McMURPHY: Ne yapıyorsun?

SCANLON: (*Karamsar*) Bomba, şu Allahın cezası dünyayı kökünden havaya uçuracak bir bomba.

McMURPHY: Rakiplerin var. (*Albay Matterson'a*) Selam babalık. (*Albay telaşla ellerini koltuklarının altına saklar. McMurphy elini uzatır.*) Behey deli* ihtiyar senin yaptığın fenalıkları nereden bildi? (*İskemleye bağlamış Reis Bromden'in önünde durur.*) Heey, buna ne olmuş böyle?

CHESWICK: Bu Reis Bromden'dır.

McMURPHY: Derdin ne senin Reis Bromden?

BİLLY: Duymaz. Sağır ve dilsizdir.

McMURPHY: Bu zavallıyı niye böyle bağlamışlar? Hiç beğenmedim bu işi. (*Çözer.*) Yakışksız bir iş. (*Kayışları atar.*) Haydi rahat et kızılderili. (*Resi Bromden kollarını açar ve ayağa kalkar. Kalktığında McMurphy bir ıslık çalar.*) Boya bak! Maşallahı var be! (*Etrafında dolaşır.*) Hangi kabileden?

BİLLY: Bilmiyorum. Ben geldiğimde o buradaydı.

HARDİNG: Doktora bakarsan Columbia nehri boyundaki yerliler denmiş. Ama bence kabilesinin kökünü kurutmuşlar.

McMURPHY: Öyle mi Reis? Kökünü kuruttular mı senin?

BİLLY: Boşuna söyleme, seni duymaz.

McMURPHY: El de sıkamaz değil ya canım. (*Koca elini uzatır.*) Bana bak Reis elimi sık, yoksa hakaret sayarım ha... Tımarhaneye gelen yeni delinin elini sıkmamak ayıptır. (*Reis Bromden gözlerini McMurphy'ye çevirir ve yavaşça elini uzatır. McMurphy de hararetle sıkar.*) Tamam ahbab, gönlümü aldın. Seninle iyi geçineceğiz. (*Bu sırada iki gardiyanla beraber hemşire Ratched girer.*)

H.RATCHED: Mr.McMurphy? Lütfen buraya gelir misiniz? (*Termometreyi sallar. McMurphy ona gelirken gülümsemektedir.*) Williams'ın dediğine göre güçlük çıkarıyormuşsunuz?

McMURPHY: (*Üzülerek*) Ben mi?

H.RATCHED: Hastaneye girerken yıkanmayı da reddetmişsiniz, oysa adettir.

McMURPHY: Ha, o konuya gelince efendim. Beni önce mahkemede bir temiz ıslattılar, sonra da dün akşam hapiste pakladılar inan olsun su bulsalar da buraya gelirken yolda da kulaklarımın ardını yıkayacaklardı. *(Bacaklarına vura vura gülmeye başlar. Diğer hastalar önce gülmeye niyetlenirlerse de H. Ratched'in yüzünü görünce susarlar.)*

H.RATCHED: Çok eğlenceli doğrusu Mr.McMurphy. Ama kabul etmeniz gerekir ki kurallarımız sizin iyiliğiniz, iyileşmeniz içindir. *(Duvardaki pirinç levhayı gösterir.)* Lütfen bunu okur musunuz?

McMURPHY: *(Okur.)* “Bu kadar az yardımcıyla elde ettiğiniz başarı için tebrikler.”

H.RATCHED: Bunu herkesin gösterdiği işbirliği sayesinde başardık.

McMURPHY: Ben de uyacağım tabii efendim ama saygısızlık etmemi istemezsiniz değil mi? Yeni dostlarımla tanışmam gerekiyordu.

H.RATCHED: *(Tebessüme devamla)* Çok rica ederim yanlış anlamayın. Yeni dostlarınızla kaynaşma metotlarınızı takdir ediyorum. Fakat hepsinin zamanı var, kurallara uymak gerek.

McMURPHY: *(Yumruklarını sıkmış olarak masaya abanır. Yüzü H.Ratched'in yüzüne yakındır. Gülümsemektedir.)* Ama efendim, biliyorsunuz, ben bir kuralı çiğnemeye niyetlendiysem hep bu lafları söylerler.

(Işıklar hızla kararır, sadece Reis Bromden öne dönerken onu aydınlatan bir spot kalır. Sahne tamamen kararmaz, fakat oyuncular Reis Bromden'in konuşması bitince sahnede alacakları yerlere giderken huzmeler karmakarışık olarak onları takip eder.)

REİS BROMDEN: İşte yeni biri geldi babacığım. Şimdi de onu terbiye edecekler. Hepimizi ağ gibi tellere sarıp kafalarımıza piller yerleştiriyorlar. Ancak onların istedikleri yerlerde yürüelim diye yerlere mıknaş döşediler, beyinlerimiz taştan, bağırsaklarımız demirden, sinirlerimizin yerinde şimdi bakır teller var, midelerimizi çarkla idare ediyorlar, yüzlerimize de birer sırtış lehimlediler. Döğmeyi çevirdiler mi hareket ediyor, kapatınca duruyoruz. Bütün memlekete ağ döşemişler bunun gibi fabrikalarla dışarıda yaptıklarını içeride böyle düzeltiyorlar. Koskocaman bir biçerdöver babacığım, koskocaman... *(Bir an dinler.)* Evet, böyle bu yeri de mahvettiler, tıpkı seni mahvettikleri gibi.

(Oturma odasının ışıkları yanar, aynı zamanda müzik sesi de yükselir. İç kapayıcı demode bir vals melodisi hoparlörden yükselir. Nöbet odasında H.Ratched, Flinn'in yerini almıştır. Dosyalara notlar yazmaktadır. Oyun masasında McMurphy; Harding, Cheswick, Billy, Scanlon ve Martini ile 21 oynamaktadır. Kepi gözünün üstüne o kadar düşmüştür ki iskambilleri görmek için geriye yaslanmak zorundadır. Dişlerinin arasına bir sigara sıkıştırılmıştır ve böylece de konuşur. Konuşması adeta bir çığırtkanın sesine benzemektedir.)

McMURPHY: Hanımlar, beyler, buraya gelin, buraya, Enayiler siz de ya gidin ya oturun. Git mi dediniz? İşte elime papaz geldi, bir de oğlan gelse kim bilir neler yaparım. İşte geliyor... Yazık, bu oğlana bir kız lazımdı ama oğlan duvardan düştü yuvarlandı, tepeye tırmanırken de yükünü düşürdü gitti. İşte sıra size geliyor Mr. Scanlon... Hemşirelerin yetiştiği şu yerde bir sersem çıksa da bu Allahın cezası müziği sustursa. *(Nöbetçi odasına giderek)* Ömrümde insanı bu kadar deli eden...

H.RATCHED: *(Camı açarak)* Buyurun?

McMURPHY: Zahmet olmazsa şu insanı sağır eden gürültüyü keser misiniz?

H.RATCHED: Olur Mr.McMurphy.

McMURPHY: Nasıl olur?

H.RATCHED: Zahmet olur. Çünkü müzik tedavi maksadıyla kullanılıyor.

McMURPHY: Bu budala tango insanı nasıl tedavi edermiş?

H.RATCHED: Lütfen cama dayanmayın, parmak izi bırakıyor.

McMURPHY: *(Başını çevirerek)* Bak sende.

H.RATCHED: Ha, Mr.McMurphy, size söylemeyi unuttum. Burada kumar oynamak yasaktır.

McMURPHY: Biz fasulyesine oynuyoruz.

H.RATCHED: *(Tebessümle)* O fasulyelerin başka karşılığı olmadığından emin misiniz?

McMURPHY: Var tabii... Bir ton bağırsak gazı. *(H.Ratched pencereyi kaparken o da masaya arkadaşlarının yanına döner ve gizlice)* Dinleyin ahbablar, bu kadın aklıma iyi bir şey getirdi. Şu oyunu biraz tatlandırsak.

CHESWICK: Nasıl?

McMURPHY: *(Nöbetçi odasını siper alarak, baş parmağıyla işaret parmağını birbirine sürter.)* Dalga geçme, buraya gelmeden evvel bu yer hakkında epeyce şey öğrendim. Hemen hepinizin burada ayda eline birkaç yüz dolar geçiyor. Bu parayla hiçbirinizin bir şey yaptığı yok, paralar tozlanıyordur. Bir borç senedine imza atacaksınız o kadar.

HARDİNG: Bana göre hava hoş.

McMURPHY: Fasulyelerin her biri 10 kuruş olsun.

CHESWICK: Pekala.

SCANLON: Haydi bakalım.

McMURPHY: İşte başlıyoruz.

H.RATCHED: *(Mikrofondan)* Unutmayın Mr.McMurphy parasına oynamak yok.

McMURPHY: *(Hoparlöre bakar.)* Ya bunlar iki taraflı mı işliyor?

HARDİNG: Yok, ama Miss Ratched insan şeklinde radyodur.

McMURPHY: Öyledir ha? Eh ben de onun kordonunu çekeyim bari. *(Dağıtır.)* Hadi bakalım profesör karşımda oturuyorsun, elindeki ikiliyi ben de görüyorum paralar bu tarafa geliyor gibi... Tamam, sen görüyor musun? İşte iskambiller, buyur bir tane çek. Fule mi gidiyorsun? Bak bak, iki tane almak her şeyi açıklıyor. Yazık yazık, işte bir kız daha gelince profesör de çıktı gitti. *(Zil çalar.)* Şimdi de ne oluyor?

H.RATCHED: *(Mikrofondan) Grup toplantısı. Toplantı zamanı. (Adamlar çarçabuk kalkarlar, McMurphy'nin altından masayı çeker kapatırlar ve iskemleler daire şeklinde sıralanır.)*

McMURPHY: Ne oluyor yahu?

CHESWICK: Grup tedavisi bu, her gün aynı saatte olur.

(McMurphy sağ tarafa doğru gider ve bir iskemleye at biner gibi oturur, şaşırmıştır. Gardiyanlardan biri Reis Bromden'ı salıncaklı iskemlesine oturtur. Aküt hastalar yerlerini alırlar, Hemşire Ratched hemşire odasındaki birtakım şalterleri çeker, sanki uçaktaki gibi idareyi otomatik pilota bırakmıştır. Hasır çantasını alır, kayıt defterini sehpasından kaldırır ve kroniklerin bulunduğu kısmın solundaki bir iskemleye oturur.)

H.RATCHED: Kim başlamak istiyor? *(Gözleri yerinde duramayan Billy'ye takılır.)*

BİLLY: *(Bileğindeki sargıyı göstererek)* Size bundan bahsetmek istiyorum. *(H.Ratched bekler.)* Annemin yüzünden oldu. Ne zaman gelse beni altüst eder gider.

H.RATCHED: Annen seni çok seviyor ama Billy.

SCANLON: *(Taklit ederek)* Billy şekerim, Billy yavrucuğum.

BİLLY: *(Scanlon'a aldırış etmez.)* Biliyorum. Zaten mesele de bundan çıkıyor ya. Bende umduğunu bulamadı ama bir türlü itiraf etmek istemiyor. Beni olduğum gibi görmüyor. Ona diyorum ki: "Anacığım, ben bir hiçim. Bir işe yaramam. Kafam bozuk. Doğru dürüst konuşamıyorum bile." Ama hiç aldırıyor. Ben de bari kendimi öldüreyim diyorum. Deniyorum.

H.RATCHED: Kendi eksikliklerin yüzünden onu cezalandırmak istediğini düşündün mü?

BİLLY: Tabi düşündüm, her şeyi düşündüm ama *(Ümitsizce)* Miss Ratched, ne olur bugün başka şeylerden bahsedelim.

H.RATCHED: Bunun bilincine varman gerekir, Billy. *(Billy arkasını döner... McMurphy olanları hayretle seyretmektedir. Sonunda...)* Pekala, *(Kayıt defterini açar.)* Cuma günü toplantıda gene Mr.Harding'in karısından bahsediyorduk. En son olarak kendisinin göğüslerinin bir hayli iri olduğunu söylemiştik. Tekrar buna dokunmak isteyen var mı? *(Sessizlik. McMurphy elini kaldırarak parmaklarını saklatır.)*

McMURPHY: Neye dokunmak dediniz?

H.RATCHED: Ne?

McMURPHY: Dediniz ki buna dokunmak isteyen var mı?

H.RATCHED: Konuya demek istedim.

McMURPHY: Ben göğüslerden bahsediyorsunuz sandım. *(Kocaman göğüs taklidi yapar ve bir kahkaha atar. Hastalar kendisine boş boş bakmaktadırlar. Kahkahası donakalır.)*

H.RATCHED: Devam edelim... Hastaların kayıt defterine işledikleri notlara gelince... *(Dr. Spivy girer. Hastanenin doktorudur. Piposu ağzında, gözlüklü, kararsız, bezgin, genç bir adamdır. Otoriter görünmektedir. Boş iskemleye aceleyle düşer gibi oturur.)* İyi günler doktor.

DR.SPIVY: *(Geceleyerek)* Özür dilerim. *(Eliyle lütfen devam edin işareti yapar sonra da gözlerini yere diker.)*

H.RATCHED: Evet... Mr.Harding'in karısıyla olan ilişkisinden bahsediyorduk.

MARTİNİ: Kimin karısı? He, ya evet görüyorum kendisini.

MCMURPHY: *(Sıçrayarak)* Nerede?

MARTİNİ: İleride.

MCMURPHY: *(Boşuna bakınır.)* Ya rabbim bu herifin gözlerine sahip olmak için neler vermezdim. *(Dr.Spivy dalgınlığından kurtulmuş McMurphy'ye bakmaktadır. Daha iyi görebilmek için gözlüğünü takar sonra çıkarır ve H.Ratched'e döner. H.Ratched sükunetle sepetinden bir dosya çıkararak açar.)*

H.RATCHED: *(Okuyarak)* McMurphy... Randle Patrick. Mahkeme hastalığının teşhisine ve mümkünse tedavisine karar vermiş. 35 yaşında. Hiç evlenmemiş. Komünistlerin esir kampından arkadaşlarını kurtardığı için gümüş haç madalyasını kazanmış. Sonra itaatsizlikten dolayı ordudan terk edilmiş. Bunu sokak kavgaları, sarhoşluk, sükuneti ihlal etmek, defalarca kumar oynamak ve tecavüz suçları izlemiş.

DR.SPIVY: *(Doğrulur.)* Tecavüz mü?

McMURPHY: Savcının iddiası.

H.RATCHED: 15 yaşında bir kızla.

McMURPHY: 17 yaşındayım demişti. Çok da iştahlı görünüyordu.

H.RATCHED: Mahkemenin tayin ettiği doktor, kızı muayene edince...

McMURPHY: Kız o kadar teşneydi ki ben neredeyse önüme kilit takacaktım.

H.RATCHED: *(Okuyarak)* Genç kız doktorun bulgularına rağmen tanıklık etmeyi reddetti. Sanık da davanın hemen ardından şehri terk etti.

McMURPHY: Çekip gitmesine sevindim, o küçük sürtük beni iğne ipliğe çevirecekti. Yemin ederim, doktor iş öyle bir hale geldi ki kız bana çelme takıyor sonra da üstüme atlıyordu.

H.RATCHED: Yeni hastamız doktor.

(McMurphy dosyayı alır, Dr.Spivy'ye verir. Doktor gözlüğünü takar ve okumaya başlar. Okuduğuyla ilgilenir. Beğeniyle güler. Başını kaldırıncı herkesin kendisine bakmakta olduğunu fark eder, kendini toplar.)

DR.SPIVY: Aa... Şey, yani daha evvel ruhi bir rahatsızlık geçirmemişsiniz. Hiç böyle bir müesseseye girdiniz mi?

McMURPHY: Şeyy, efendim, eğer vilayet ve eyalet hapisanelerini saymazsak...

DR.SPIVY: Akıl hastanesi demek istiyorum.

McMURPHY: Haa. Yoo. Bu ilk ziyaretim. Fakat yemin ederim doktor ben kaçığım. Bakın göstereyim size. Çalışma kampındaki öbür doktor (*Doktorun omzu üzerinden dosyaya eğilir, sayfalarını çevirir.*) Hah. İşte. “Devamlı ihtiras hezeyanları, suçlunun bir psikopat olabileceği...” O zaman doktor psikopatın manasını benim çok kavga etmem diye tarif etmişti. Dur bakayım nasıl demişti... Cinsel davranışlarımda aşırı aktifmişim doktor, bu sahiden çok ciddi bir hastalık mı?

DR.SPIVY: Hımm...

McMURPHY: Hiç size böyle bir şey oldu mu?

DR.SPIVY: (*Üzüntülü*) Hayır, McMurphy, itiraf etmeliyim ki başıma böyle bir şey gelmedi.

McMURPHY: Kavga faslı için dedikleri doğrudur. Ama adamı sex gücünden dolayı suçlamaya hakları var mı?

DR.SPIVY: (*Dosyayı inceleyerek*) Şu cümle beni çok ilgilendiriyor. “Bu adamın, çalışma kampının sıkıntısından kurtulmak için deliliği baha edebileceği akıldan çıkarılmamalıdır.” Eh, Mr.McMurphy. Ne dersiniz buna?

McMURPHY: (*Kollarını açar, dünyaya namuslu ve kaçık bir insan olduğunu ilan eder gibi*) Bende akli başında insan hali var mı?

H.RATCHED: Doktor Bey, belki Mr.McMurphy’ye bu toplantılarda uyulması gereken kuralları anlatmanız faydalı olur.

DR.SPIVY: Evet... Bu kuralların ilki hastaların yerlerinden kıpırdamamalarıdır.

McMURPHY: (*Oturur.*) Tabi doktor.

DR.SPIVY: Biz grup terapisi ilkesinden hareket ediyoruz.

McMURPHY: Neden, neden?

DR.SPIVY: Grup terapisi... Bu koğuş toplumun ufak bir bölümüdür. Toplumlar da kimin akıllı kimin deli olduklarına karar verdiklerine göre, bu topluluğun ona uyması gerekir. Amacımız, hastaların, bu koğuşun demokratik bir şekilde yönetimidir. Böylece daha sonra katılacağınız hayata hazır olacaksınız. En önemlisi de içinizde hiçbir şey gizlememenizdir. Sizi üzen veya kızdıran herhangi bir şey varsa topluluğun önünde açıklamanız yararlı olur. Bu ruhi sorunları da içine alır, McMurphy. Konuş, tartış ve itiraf et. Eğer başka bir hastanın ilginç bir şey söylediğini duyarsan kayıt defterine yaz ki herkes görebilsin. Bu işleme ne dendiğini biliyor musunuz?

McMURPHY: Herkesin ipliğini pazara çıkarmak.

H.RATCHED: İzninizle bir şey söyleyebilir miyim? Doktor, belki Mr.McMurphy örneklerle daha iyi öğrenir. (*Defteri açar.*) Çeşitli hastaların kayıt defterlerine işledikleri sorunlara göz atalım. Örneğin, Mr.Harding karısıyla sokakta yürürken erkeklerin bakışlarından rahatsız olduğunu yazmış ve ilave etmiş...

HARDİNG: (*Tatsız bir sesle*) Çanak tutardı, kaltak.

H.RATCHED: Eveet... Ayrıca, karısının cinsel tatmini başka yerlerde araması için sebepleri olduğunu da söylemiş. Ne gibi sebepler?

HARDİNG: (*Rahatsız*) Şey, yani benim çok ateşli bir aşık olduğum söylenemez de.

H.RATCHED: Yani eşinizin sizi cinsi tatmin yönünden yetersiz bulduğunu söylemek doğru mu?

CHESWICK: Belki kadının Harding'e nazaran cinsi gücü çok fazladır. Değil mi Harding?

BILLY: *(Kendi yarısından dolayı gocunarak)* Bana kalırsa Harding'in karısından ödü patlıyor.

HARDING: Ödüm patlamıyor.

MARTINI: Sadece korkuyor diyelim.

HARDING: Çekiniyor demek en doğrusu.

CHESWICK: Aynı şey.

H.RATCHED: Gene anladığıma göre karısının iri göğüsleri Mr.Harding'e bir aşağılık duygusu veriyormuş.

SCANLON: Madem öyleydi, niye başında evlenmiş?

CHESWICK: *(Akıllıca)* Muhakkak anasına düşkünlüğü vardır.

HARDING: *(İğne batırılmış gibi... McMurphy de yavaş yavaş havaya girmektedir.)* Hiç de değil. Ben kadına benzer bir kadın istiyordum. Benimle sidik yarışına girmeyecek ve bana yardımcı olacak... *(Ellerini sallar.)*

H.RATCHED: Sizce derdin asıl sebebi karınızın sizi erkek gibi görmediği midir?

CHESWICK: Şu ellerinin haline bak... *(Harding ellerini dizlerinin arasına sıkıştırır.)*

H.RATCHED: Seviyesi sizden çok düşük bir kadın seçmişsiniz. Bunun bir anlamı olmalı değil mi?

HARDING: Evet, tabii, düşündüm ki... Bana öyle geldi ki... Hiç olmazsa cinsi bakımdan...

BILLY: Al bakalım... Kadının yatakta nefis olduğunu söylüyordun. Ne oluyordu yani?

CHESWICK: Evet... Yorgan altında neler karıştırıyordunuz?

HARDING: Tam, tam bir fiyat... Oh Allahım, niçin hep ağlayıp duruyorum?

SCANLON: Harding be, niye erkeklere düşkün olduğunu kabul edip rahatlamıyorsun?

McMURPHY: *(Kendini tutamayarak kahkahayla yerinden fırlar.)* Hadi hadi, kus bakalım.

H.RATCHED: Mr.McMurphy.

McMURPHY: Adamı rahat bırakın.

H.RATCHED: Otur.

McMURPHY: *(Harding'e)* Bana bak ahbap, bunları dinlemeye mecbur değilsin.

H.RATCHED: *(Kayıt defterini gürültüyle kapatır.)* Doktor, toplantıyı tatil edelim isterseniz.

DR.SPIVY: Eh.

H.RATCHED: *(Kalkarak.)* Ortalık sakinleşinceye kadar oturumu tatil edin.

(Dr.Spivy itaatli bir edayla kalkar ve çıkar. H.Ratched döküntülerini toplar, kayıt defterini yerine yerleştirir ve o da çıkar. Hastalar arasında sükunet vardır. Bir arkadaşlarına ihanet ettiklerinden mahçupturlar. Harding yerinden kalkmaz. Yanakları kızarmıştır, belli belirsiz bir melodi mırıldanmaktadır. McMurphy bir iskemle çeker, ata biner gibi oturarak Harding'in karşısına geçer.)

McMURPHY: Söyle bakalım ahabap, bu toplantılar hep böyle mi olur? Bir alay leş kargası birbirlerini mi gagalar?

HARDİNG: Gagalamak mı? Ne demek istediğini anlamıyorum.

McMURPHY: Anlatayım. Bir alay leş kargası bir pilicin üstünde gördükleri bir damla kan için birbirlerini gagalamaya başlarlar. Anladın mı şimdi? Sonunda bir parça kemik parçası ve birkaç tüy kalana kadar gagalamaya devam ederler. Kargaşalıkta bir diğerine de piyango isabet eder, yani sıra ona gelmiştir.

HARDİNG: (*Ellerini kenetler, kendisini aldırılmaz göstermek ister.*) Gagalamak... Amma da benzettin.

McMURPHY: Öyle dostum. Bu toplantı bana bunu hatırlattı. Bir sürü kanlı piliç.

HARDİNG: Hesap üstünde kan damlası olan piliç de benim, değil mi?

McMURPHY: Doğru bildin, arkadaşım. Sana ilk saldıranın da kim olduğunu bilmek istiyor musun? O hemşire bozuntusu işte o sana saldıran.

HARDİNG: Demek mesele bu kadar basit. En aptal adamın anlayacağı kadar basit. Şu koğuşa geleli 6 saat oldu ama, Freud, Jung ve Maxvell Jones'un teorilerini basitleştirip bir benzetmeyle özetledin. Tavukların birbirini gagalaması.

McMURPHY: Ben Freud, jung ve bilmem ne Jones'tan bahsetmiyorum ahabap. Ben sana bugünkü adi toplantıda hemşirenin sana yaptıklarını anlatmaya çalışıyorum.

HARDİNG: Bana mı?

McMURPHY: Hem de gözünü kırpmadan.

HARDİNG: İnanılacak şey değil. Hemşirenin her şeyi benim iyiliğim için yaptığını unutuyorsun.

McMURPHY: Tedavi maksadıyla... Deli saçması...

HARDİNG: Beni hayal kırıklığına uğrattın, dostum. Seni daha akıllı sanmıştım. Anlaşılan yanılmışım.

McMURPHY: Canın cehenneme ulan...

HARDİNG: Evet, evet. Ayrıca ilkel öfkenizin de farkına varmış bulunuyorum. Sadistlik eğilimleri olan bir psikopatsınız. Allah bilir mantıksız bir kendini beğenmişlik var bunların altında. Bu yetenekleriniz de sizi pekala terapist yapar, dostum. Gene de kabiliyetleriniz, yirmi yıl bu uğurda dirsek çürüten kıymetli bir psikiyatri hemşiresi olan Miss Ratched'a dil uzatma cesaretini vermiyor. Kim bilir mucizeler yaratıp kanayan gönülleri ve yaralı yorgun kafaları iyileştirebiliyorsunuzdur. Hepiniz sıraya dizilin baylar, bayanlar, eğer iyileşmezseniz paranız iade edilecektir.

McMURPHY: (*Dikkatle tartarak*) Bugün burada geçen maskaralığın sana faydası dokunduğunu mu söylemek istiyorsun?

HARDİNG: Öyle olmasa niye yapalım? Miss Ratched gayet otoriter bir hemşire olabilir ama toplantıya katılmadık diye gözümüzü oyacak değil ya.

McMURPHY: Yoo ahabap, elbette gözümüzü oyacak değil, onun zoru başka. Biraz daha aşağıya nişan alarak seni tam kalbinden vurmaya çalışıyor.

HARDİNG: Miss Ratched mı? Ne demek, o bana şefkatli bir ana gibi...

McMURPHY: Bana böyle ağızlar yapma. O kadın bıçak gibi keskin, taş gibi sert.

HARDİNG: *(Konuşması çabuklaşır, elleri kıpırdamaya, oynamaya başlar. Çok hareketli bir dans yapar kuklaya benzemektedir.)* Buraya bak, arkadaşım. Benim deli kardeşim. Miss Ratched'in nasıl şefkat meleği olduğunu herkes bilir. Hiçbir karşılık beklemeden, herkesin iyiliği için tatile çıkmaksızın haftanın yedi günü çalışır. Ne kocası ne de başka bir meşgalesi vardır. Buradaki işi onun her şeyidir ve herkes de bunu bilir. Bize karşı sert davranmaktan, bir sürü soru sormaktan, bilinçaltımızı adeta arıtıncaya kadar araştırmaktan hoşlandığını mı sanıyorsun? Hayır asla, benim egomanyak kardeşim. O kendisini bize adanmış, her zerresini bizlerin iyiliğine vermiştir. Dünyada tek istediği bizim buradan elimizi kolumuzu sallayarak çıkmamız, topluma faydalı olmamız ve hayata ayak uydurmamızdır. Bunu dünyada her şeyden çok ister. Sonuç olarak, seni temin ederim, yanılıyorsun. Bizim Hemşire Ratched'ımız dünyanın en tatlı, en sevimli, en iyiliksever kadınıdır. *(Durur, gülmeye başlar, ince, gıcırda gibi bir gülüştür bu, sonra ağlamaya başlar.)* Ah orospu, ah orospu ah. *(Hastalar ses çıkarmadan dururlar. Harding bir sigara arar, yakmaya çalışır, fakat elleri şiddetle titremektedir. McMurphy yanına gelir, kibritle Harding'in sigarasını yakar.)*

BİLLY: Haklısın. Söylediklerinin hepsi doğru.

McMURPHY: Madem öyle, niye bir şey yapmıyorsunuz?

HARDİNG: Niye mi? Çünkü dünya kuvvetlilerindir dostum. Tavşan kurdun kuvvetini bilir. Onun için kurt civarında iken, çukur kazıp içine saklanır. Hiçbir zaman kurdu dövüşe davet etmez. *(Güler.)* Bay McMurphy... dostum... Ben piliç değilim, tavşanı, şu gördüğün Cheswick de tavşandır. Billy de burada bulunan hepimiz Walt Disney'in dünyasındaki hop hop tavşanlarız.

McMURPHY: Bir kadın sözü ile tavşan olmaya razı oluyorsunuz demek?

HARDİNG: Yok, hayır. Ben zaten tavşan olarak doğmuşum. Hayattaki rolümde mutlu olmak için de böyle sert bir hemşireye ihtiyacım var.

McMURPHY: Sen tavşan filan değilsin.

HARDİNG: Kulaklarımı görüyor musun? Ya kıpır kıpır kıpırdayan burnumu? Şirin, yumak kuyruğuma ne buyrulur?

McMURPHY: Sus, öyle deli gibi konuşup durma. *(Harding garip sesler çıkarır ve deli suratı yapar.)* Kes artık, bu kadar da demedim. Vallahi sizlerin böylesine akıllı olmanız beni şaşırtıyor. Hiçbiriniz sokaktaki kimselerden daha deli değilsiniz... Belki birtakım sorunlarınız var ve... ve...

HARDİNG: Tavşan gibi? Billy, haydi Bay McMurphy'nin etrafında hopla bakalım. Cheswick, sen de tüylerinin ne kadar yumuşak olduğunu göster. Ay ne mahçup şeyler, ne hoş doğrusu.

McMURPHY: *(Şiddetle)* Kapat çeneni.

HARDİNG: *(Sükunetle)* Pekala, dostum, ne yapmamızı istiyorsun?

McMURPHY: İsyan edip, cehenneme kadar yolu olduğunu söyleyin.

FREDERİCKS: *(Alayla)* Dene bakalım ahbap. Seni tuttukları gibi azgınlığın yanına kaparlar.

SCANLON: Veya da şok tedavisi yaparlar.

McMURPHY: Ne yaparlar, ne yaparlar?

HARDİNG: EŞT... Elektroşok tedavisi dostum. Bu öyle bir şey ki; uyku ilacı, elektrikli sandalye ve işkence çarkının karışımıdır.

McMURPHY: Benimle alay mı ediyorsunuz?

SCANLON: (*Şakaklarına dokunur.*) Katiyen...

HARDİNG: (*Kötülükten zevk alırcasına*) Haç biçiminde bir masaya bağlarlar seni. Kafanın etrafına teller dolarlar. Düğmeye bastılar mı bir cereyan beynini deler geçer. Bu hem ceza hem tedavi, bir taşla iki kuş vurmaktır. Şu gördüğün kızılderili var ya, ona tam iki yüz defa uyguladılar bunu.

McMURPHY: Ya o doktor müsveddesi necilik?

HARDİNG: Bütün bunlar onun onayı ile olur. Fakat bu sadece bir formalitedir. (*Kötülükle*) Ne oldu dostum? Devrimci ruhunu kayıp mı ettin yoksa?

McMURPHY: Peki, ya demokrasi dalgası? Niye oylama yapmıyorsunuz?

BİLLY: Neyi oylayacağız?

FREDERİCKS: Cadı hemşirenin bir daha bize soru sormamasını mı?

CHESWICK: Bize yan bakmamasını mı?

SCANLON: Bizi şok odasına göndermemesini mi?

HARDİNG: (*Tatlı tatlı.*) Söyle dostum, neyi oylayacağız?

McMURPHY: Bir şey olsun da, ne olursa olsun, anlamıyor musunuz? Bunlara hala yüreğiniz olduğunu göstermeniz gerekir. Kızılderiliye korkak diyorsunuz, bir de kendi halinize bakın. Ömrümde sizden ödle insanları bir arada görmedim.

CHESWICK: (*Ayağa kalkarak*) Ben değilim. (*McMurphy ona bakınca oturur.*)

McMURPHY: (*Bir sükuttan sonra, omuzlarını silker*) Bana göre hava hoş.

HARDİNG: Ne kadar doğru.

McMURPHY: (*Yüksek sesle*) Üç bin voltluk cereyanla arkamdan koşan iblis bir hemşireden Allah beni korusun.

HARDİNG: Gayet tabi.

McMURPHY: Peki o halde. (*Döner ve sahnenin iç tarafına doğru yürür.*)

HARDİNG: Bir dakika Bay McMurphy. (*McMurphy durunca, yerlere eğilerek*) Kulübümüze hoş geldiniz.

McMURPHY: (*Döner, yavaş yavaş geri gelir.*) Sen bir şey yapmaya kalkmazsan o da sana dokunmaz, değil mi?

HARDİNG: (*Uyanıkçasına gülerek*) Tamam.

McMURPHY: Senin sinirini bozacak, sen de ya ona vuracak, ya da küfredeceksin.

HARDİNG: Sinirine hakim olduğun müddetçe paçayı kurtarmış sayılırsın.

McMURPHY: (*Hastalar kendisine dikkatle bakarken, biraz dolaşır, ıslık çalar ve düşünür.*) Peki, tamam. Siz, kuşlar, güçlünün karşı taraf olduğunu sanıyorsunuz, değil mi? Tavına var mısınız?

HARDİNG: Nesine?

McMURPHY: Benim onun canına okuyacağıma.

HARDİNG: (*Keyifle*) Demek buna iddiaya girmek istiyorsun?

McMURPHY: Bir haftaya kalmaz. Ben onun canına ot tıkarım. Onu öyle rahatsız ederim ki, ortasından çat diye çatlar, siz de görürsünüz. Topu topu bir hafta çocuklar. Eğer bir hafta içinde ne halt edeceğini bilemez hale gelmez ise parayı siz kazandınız.

CHESWICK: *(Neşeyle)* Vay anasını.

McMURPHY: Kimin kaybedecek beş kağıdı var? Haydi bastırın. Ya kazanırsınız ya kaybedersiniz.

HARDİNG: Bay McMurphy, bu arttırmaya değer. *(Deftere yazmaya başlar.)* Senin bunu beceremeyeceğine beş dolara karşı on beş dolar koyarım.

McMURPHY: Başka yok mu?

SCANLON: *(Koşarak masaya gelir.)* Ben varım.

McMURPHY: Siz kuşlardan hiç ses çıkmıyor mu?

BİLLY: Be-be-beni de alın.

McMURPHY: *(Deliler sıraya girip bono imzalarlar.)* Beyler acele etmeyelim, sıraya girelim. Yüzyılın piyangosu çekiliyor. Bir hafta, topu topu yedi gün, boş yok. Kızıl McMurphy'ye karşı cadı hemşire. Pes ettirinceye kadar devam. Bire üç beyler, haydi paranızı yatırmak için sıraya girin. *(Hemşire Ratched koğuşa girer ve nöbetçi hemşire odasına gider. Ancak o zaman oturma odasındaki garipliklerin farkına varır. Mikrofonu eline alır.)*

H.RATCHED: Bay McMurphy, ne oluyor orada?

McMURPHY: *(Kadın camı açarken nöbetçi odasına gelir.)* Hiiiç... Oyun oynuyorduk.

H.RATCHED: Kumar olmadığına emin misiniz?

McMURPHY: *(Şoke olmuş şekilde)* Allah korusun efendim, ne münasebet. *(H.Ratched gülümser ve camlı panoyu kapar. McMurphy hastalara doğru gelir ve bonoları cebe indirir.)* Kumar mı? Kazandım bile...

(Işıklar hızla sönerken yatakhaneye doğru gider. Nöbetçi Hemşire Ratched acayip bir ışıkla aydınlatılmıştır. Uykuda gibi hareketlerle bir düğme çevirir, şalteri çeker. H.Ratched odadan çıkarken elektronik müzik sesi yükselir ve Reis Bromden –kendi spotu altında- bekler. Duvarlar saydam bir hal alarak karışık bir makineyi meydana çıkarır. Öfkeli ışıklar altında, tüpler içinde birtakım sıvılar fokurdar ve çarklardan çatırdayarak kıvılcımlar sıçrar, çelik damarlar atar... Tam anlamıyla teknolojik bir kabus.)

REİS BROMDEN: *(Öne dönerek)* Görüyor musun baba... Her şeyi gece için otomatik pilota bağladır. Zaten istedikleri şeyleri bize geceleyin yapıyorlar. Gündüz gözüyle korkunç şeyler, eğer gece kafi derecede uzun değilse, o zaman yavaşlatıyorlar. Evet, babacığım, doğru bu söylediklerim. Ellerinde her şeyi hızlandırmak veya yavaşlatmak için sahte zamanları var. Ben bir kere üç ayı bir saate sıkıştırdıklarını gördüm. Üç yılın böyle akıp gittiğini de gördüm. *(Parmak şaklatır.)* Yavaşladıkları zaman felaket. Bazen sis yerine gaz kullanıyorlar. Hava deliklerinden gelen gaz buz gibi koğuşa çöküyor, dışarıdaki güneşi donduruyor, saatler susuyor ve biz burada çürüyünceye kadar oturuyoruz.

(Yataktan neşeli bir ıslık sesi duyulmasıyla teknolojik kabus durur. R.Bromden aceleyle, salıncaklı iskemlenin yanına diz çöker. McMurphy yalınayak, gömleksiz, üstünde blucini ve kasketiyle girer. Her iki omzunda birer dövme vardır. Birinde Fighting Leatherneeks yazılıdır, diğerinde ise kırmızı gözlü, kırmızı boynuzlu bir şeytan ile M. Tipi tüfek vardır. Göğsünde ise aslar ve sekizler olan poker eli dövmesi görülmektedir. ıslık çalarak etrafına bakar, üstündeki çıplak kızlar olan iskambillerini alır.)

McMURPHY: Bunların hepsinin ağzı süt kokuyor. Seni kaybetmek istemem. *(Tek eliyle karıştırır, keser ve kestiğini tekrar yerine koyar. Kendi maharetine memnun memnun güler. İskambillerini cebine koyar ve çıkmak üzere döner, o sırada Reis Bromden'i görür.)* Heey, Reis, yatak zamanı. *(Reis Bromden iskemlenin yanına oturmuş, parmaklarıyla iskemlenin oturulacak yeriyle oynamaktadır. McMurphy merakla yaklaşır.)* Ne yapıyorsun? *(Reis'in yanına çömelir ve ne yaptığına dikkatle bakar. Bir taraftan ıslık çalmaktadır.)* Şu işe bak yahu, burada binlerce sakız var. Demek sakızlarını burada biriktiriyorsun. Dur bakalım, aklıma daha iyi bir şey geldi. *(Cebini araştırır. Bir paket çiklet çıkarır.)* Meyveli sever misin? *(Reis Bromden bakar kalır. McMurphy Bromden'in eline çikleti tutuşturur.)* Alsana, ben zaten sevmem. Haydi gidelim kızılderili. *(Kolundan tutarak götürürken, koğuş kapısına bir anahtar sokulur.)* Hey, dur. Birisi geliyor. *(Nöbetçi odasının köşesine saklanır. Reis de onu izler. Sarılarak zenci hademe Turkle'nin gelişini seyrederler. Turkle acıklı bir parça mırıldanarak birkaç eşyayı düzeltir ve cebinden çıkardığı bir anahtarla ışıkları söndürür, sadece gece ışıkları kalır. Sonra çıkar. McMurphy ve Reis Bromden saklandıkları yerden çıkarlar. McMurphy Reisi dikkatle incelemektedir.)* Bana bak Reis, demin bağırdığım zaman sen yerinden sıçradın. Halbuki bana senin sağır olduğunu söylemişlerdi. *(Reis Bromden adeta komik bir dehşetle ona bakakalır. McMurphy Reis'in göğsüne dokunur ve gülerek yatakhaneye doğru yürür. Işıklar kararırken reis de onu izler.)*

(Oturma odasının ışıkları yanar. Boştur. Sabah olmuştur. Warren ile Williams girerler. Temizlik malzemesi ve bir kova toz sabun taşımaktadırlar. Cam ve tahta aksamı temizlemeye başlarlar.)

WARREN: Her tarafta parmak izleri.

WILLIAMS: Duvarlarda da el izleri.

WARREN: Bunları hemşire görse kıyameti koparır.

WILLIAMS: O kahverengi çantasıyla döver bizi.

WARREN: Bizim elimiz armut mu topluyor? Biz de ona vuralım.

WILLIAMS: Git işine.

WARREN: Önce şu kovayla vururuz.

WILLIAMS: Yere yatırırız.

WARREN: Ağzını açarız.

WILLIAMS: Pislikleri doldururuz.

WARREN: Süpürgenin sapıyla da şöyle bir okşarız. *(Hayallerinde yaşattıklarından dolayı kahkahayla gülerler.)*

McMURPHY: *(Dışarıdan şarkı söyler.)* Senin atların aç, sevgilim bana böyle dedi. Gel yanıma otur da biraz saman ver. *(McMurphy yataktan çıkar, tuvalete doğru gider. Elinde diş fırçası, başında kepi vardır. Belini saran havludan başka üstünde hiçbir şey yoktur.)* Günaydın çocuklar. *(Hademeler şarkısından çok kıyafetinden dolayı hayretle bakakalırlar.)* Ama benim atlarım aç değil. Senin samanını yemezler. Haydi eyvallah sevgilim, ben yoluma gidiyorum. *(Reis Bromden girer. McMurphy'yi kafası dimdik dinlemektedir.)* Arabamı doldurdum, kamçım elimde. *(Şarkı sesi kesilir ve McMurphy tuvaletten çıkar. Warren'in omzuna dostça vurur.)* Merhaba ahbap. Yahu nereden biraz macun bulabilirim, şu dişlerimin pasını almak için?

WARREN: *(Hayretle omzundaki ele bakar.)* Saat 6.45'ten evvel dolabı açmayız.

McMURPHY: Demek dolapta? Dolap da kilitli.

WARREN: Tamam.

McMURPHY: Bak hele. Ayol, diş macununu da niye kilitlerler, dersiniz? Tehlikesi yoktur değil mi?

WILLIAMS: *(Tehlike kokusunu alıp yaklaşır.)* Koğuş talimatı böyle, ne yapalım.

McMURPHY: Koğuş talimatı mı? Bak şu işe.

WILLIAMS: Eee... Ya herkes canı istediği zaman dişini fırçalamaya kalkarsa buranın hali nice olur.

McMURPHY: *(Hak vererek)* Hahah, ne demek istediğinizi anlıyorum, koğuş talimatı her yemekten sonra dişini fırçalamayan kimselere tatbik ediliyor, demek.

WILLIAMS: Anlamıyor musun yahu?

McMURPHY: Evet, şimdi anlıyorum... Yani diyorsun ki her akıllarına estiklerinde insanlar dişlerini fırçalamasınlar.

WILLIAMS: Tamam.

McMURPHY: Yahu, düşünsene, saat 6:20'de hatta belki de 6'da millet dişini fırçalamaya kalksa, aklım almıyor.

WARREN: *(Rahatsız)* İşimiz var.

McMURPHY: Dur bakalım, ne var orada?

WARREN: Nerede?

McMURPHY: Şu eski tenekedeki ne?

WARREN: Sabun tozu, McMurphy.

McMURPHY: Ben sabunla yapardım bu işi, ama *(Fırçasını tenekeye batırır, kenarına vurur.)* şimdilik idare eder. Koğuş talimatıyla sonra meşgul oluruz. *(Şarkı söyleyerek tuvalete gider. Birazdan boğuk fırçalama sesleri gelir. Hademeler bakışırlar. Sonra Warren, Reis Bromden'i fark eder. Süpürgeyi kapar ve ona doğru öfkeyle yürür.)*

WARREN: *(Süpürgeyi eline tutuşturarak)* Haydi bakalım, çalış biraz, öyle öküz gibi bakıp durma. Kıpırda kıpırda. *(Reis'i iteler. H.Ratched girer. Nöbetçi hemşire odasının anahtarıyla kapısını açar ve şarkı sesini duyunca donakalır.)*

McMURPHY: (*Dışarıdan açık seçik bir şarkı söylemektedir.*) Annen baban beni beğenmiyor, paran yok diyorlar. Senin kapından girmeye layık değilmişim. Hızlı yaşamayı severim, benim param bana yeter. Beni sevmeyen de yoluna gider. (*Tuvaletten çıkararak son mısraları H.Ratched'in yüzüne bakarak söyler. Ratched adamın çıplaklığına dehşetle bakmaktadır.*) Günaydın Miss Ratched, dışarıda hava nasıl?

H.RATCHED: (*Sesini bularak*) Burada böyle, bu kılıkta dolaşamazsınız.

McMURPHY: Hangi kılıkta?

H.RATCHED: Böyle havluyla.

McMURPHY: Havlu da mı koğuş talimatlarına aykırı? İyi, o halde... (*Havlunun ucunu tutar.*)

H.RATCHED: Dur. Sakın ha. Derhal içeri git ve üstünü giy.

McMURPHY: (*Boynunu büker. Ağlayacak gibi.*) Yapamam efendim, gelmiş biri benim elbiselerimi yürütmüş.

H.RATCHED: Biri ..... yürütmüş mü?

McMURPHY: Çalmış, araklamış, aşırılmış...

H.RATCHED: Elbiseniz temizlenmek üzere alındı. (*Tehditkar*) Williams. (*Williams korkuyla yaklaşır.*) Bu hastanın üstünde niye elbiseleri yok?

WILLIAMS: Çamaşırhane işlerine Warren bakıyor.

H.RATCHED: Warren? Buraya gel. (*Warren korkuyla itaat eder. Hastalar yavaş yavaş gelmeye başlarlar. Durarak seyrederek.*) Bu adamın üstünde havludan başka bir şey olmadığını görmedin mi?

McMURPHY: (*Fısıldayarak, kepin vizyerine dokunur.*) He bir de kekim.

H.RATCHED: Evet.

WARREN: Çok çok erken kalkmış efendim.

H.RATCHED: Çok erken kalkmış ha. Bu adamı derhal giydirin. Mr.Warren yoksa 15 gün bunakların koğuşunda lazımlık dökersin. (*Warren fırlar.*) Bu kılıkta salınmanın anlamı ne? Peki ya, genç hemşirelerden biri içeri girip de sizi böyle her tarafınız meydanda görseydi...

McMURPHY: (*İlgiyle*) Ne olurdu?

H.RATCHED: Bırakalım bunu, derhal havluyu çıkarın.

McMURPHY: Baş üstüne. (*Çeker, atar. Altından siyah saten bir külot çıkar, üstünde kırmızı gözlü büyük balina resimleri vardır. H.Ratched'in gözleri dehşetle açılır. McMurphy memnun güler.*) Bunu bir kız arkadaşım yolladı. Dediğine göre bir nevi sembolmüş. (*Hemşire Flinn girer. McMurphy nezaketle kepine dokunur.*) Günaydın hemşire hanım. (*Hemşire Flinn boğuluyormuş gibi bir ses çıkarır ve olduğu yerde kalır.*)

H.RATCHED: Pekala Mr.McMurphy, erkekliğinizi göstermeniz bittiyse giyinseniz iyi olur.

McMURPHY: Memnuniyetle. (*Göbeğine vurur. Bir şarkı mırıldanarak çıkar.*) Beni odasına aldı, yelpazesıyla serinletti. Anasının kulağına eğilip, ben o kumarbazı seviyorum dedi.

H.RATCHED: *(Gülen gardiyana) Ağzını açıp bakacağına işini görsene. Bu odada bir tek leke görmeyeceğim. (Hastalara gülümseyerek) Beyler, haydi yüzlerinizi yıkayın bakalım. (Tuvalete giderler.) (H.Ratched Flinn'in yanına, ilaç dağıtılan kapıya yürür.)*

H.FLİNN: Bu adam hakkında ne düşünüyorsunuz, Miss Ratched?

H.RATCHED: Mr.McMurphy mi?

H.FLİNN: Yani, pek yakışıklı, cana yakın, hoş, ama idareyi eline aldı gibi.

H.RATCHED: *(Tepsiyi hazırlayarak) Evet, bence de niyeti bu. Ve hastalardaki gevşek davranışla, bunu başarır da. Hiç olmazsa bir müddet için.*

H.FLİNN: İyi ama, Niye yapsın bunu? Maksudı ne olabilir?

H.RATCHED: Buranın tımarhane olduğunu unutuyorsunuz galiba Miss Flinn.

(Işıklar süratle söner. Sadece Reis Bromden aydınlıktadır. O konuşurken grup toplantısı için hazırlanılır.)

REİS BROMDEN: Burada geçirdiğim bir noel günümü hatırlıyorum, baba. Tam gece yarısıydı ve müthiş bir rüzgar kapıyı ardına kadar açmıştı. İçeri kocaman, şişman bir adam girdi. Üstünde kırmızı elbise olan, ak saçlı ve sakallı biriydi. “Hah hah ha” dedi, kalmak isterdim sizinle ama çok acelem var. Hastabakıcılar adamı yakaladılar. El fenerlerini sıkarak adamı olduğu yere çaktılar. Sonra adama haplar yutturarak tehlikeli hastalar kısmına kapattılar. Onu orada tam altı yıl tuttular. Çıktığında saç, sakalı traş olmuş ve iyice sıksası çıkmıştı.

(Oturma odasında ışıklar yanar. McMurphy ve Dr.Spivy hariç herkes grup toplantısındadır. Toplantı bitmek üzeredir.)

H.RATCHED: *(Kayıt defterini kapayarak) Toplantımızı bitirmeden biraz sohbet edelim. Samimi bir sohbet. Yeni hastamız Randle McMurphy konusunda. Bu arada Dr.Spivy ile görüşmesinin faydalı olacağını düşündüm. Öyle herhangi bir karar alacak değiliz, ama anlarsınız ya diğer hastaları rahatsız etmesine göz yumamayız.*

SCANLON: Ben rahatsız olmuyorum.

CHESWICK: Ben de.

H. RATCHED: Siz farkında olmayabilirsiniz.

CHESWICK: Burada rahatsız olan var mı? *(Başlar sallanır, değiliz sesleri.)*

H.RATCHED: *(Öfkesini yenmeye çalışarak) Yaa, öyle mi? Demek ki henüz bir şey yapmaya gerek yok. Herhalde... (Dışarıdan iki erkeğin neşeli sohbeti duyulur ve koğuş kapısı açılarak Dr.Spivy ile McMurphy girerler. McMurphy'nin kolu doktorun omzundadır ve pek samimi görünmektedirler. Hatta McMurphy doktorun anahtarlarını alarak arkasından kapıyı kilitler.)*

McMURPHY: Tamam mı, doktor? Ha, ne diyorsunuz?

DR.SPİVY: Çok hoş bir fikir.

McMURPHY: Bir içim su. *(Parmaklarını doktorun midesine doğru uzatır. Birbirlerine vurarak gülerler.)*

H.RATCHED: Doktor bey, rica ederim, toplantıdayız.

DR.SPİVY: Ya, af edersiniz. Siz devam edin.

H.RATCHED: *(Buz gibi bir tebessümle)* Tam moral meselesini görüşüyorduk.

DR.SPİVY: Aman ne tesadüf. Biz de ondan bahsediyorduk. Ve ben dedim ki *(McMurphy'ye dönerek, şaşkın)* Yoksa sen mi diyordun?

McMURPHY: Ne münasebet, senin fikrindi.

DR.SPİVY: Ben dedim ki, yani neyse, bir karnaval fikrine ne dersiniz?

H.RATCHED: Karnaval mı?

DR.SPİVY: *(Memnun)* Bu koşušta. Eğlenceli olmaz mı oyunlar oynar ortalığı süslerdik... Ha ne dersiniz, beyler?

CHESWICK: *(McMurphy'nin dürtmesiyle)* Aa. Yani demek istiyorum ki çok güzel bir fikir.

DR.SPİVY: Ve tedavide faydalı olacak, değil mi?

SCANLON: Karnaval demek, tedavi demektir zaten.

CHESWICK: Scanlon canlı top mermisi numarası yapar. Ben de...

McMURPHY: Bana gelince ben de piyango çekerim. *(Şarkı söyler.)* Haydi hanımlar, beyler, şansınızı deneyin. Hiç boş yok.

DR.SPİVY: Ala.

MARTİNİ: Ben de bir şeyler satarım.

HARDİNG: Ben iyi fala bakarım.

DR.SPİVY: Ala, ala, ne dersiniz Miss Ratched. *(H.Ratched soğukça bakar.)* Karnaval fikrine? Koşušta?

H.RATCHED: *(Sonunda fikir daha doğmadan ölüme terk eder.)* Tedavi bakımından faydalı olabileceğinde sizinle aynı fikirdeyim. Ama tabii daha evvel görevlilerle konuşmalı, onların fikri alınmalıdır. Siz de böyle düşünüyorsunuz, değil mi doktor?

DR.SPİVY: Aa, tabii, öyle, ama şöyle bir hastaların nabzını yoklayayım dedim. İdareden izin tabii şart.

H.RATCHED: Eğer başka bir şey yoksa...

McMURPHY: Durun bakalım, daha bir sürü şey var. Her şeyden avvel benim izin kağıdım ne oldu?

DR.SPİVY: Nedir bu hemşire hanım?

H.RATCHED: A... Evet, Mr.McMurphy kendisine bir ziyaretçi gelmesine izin verilmesini istemişti.

McMURPHY: *(Memnun)* Tabii kurallara uygun olarak doktor.

DR.SPİVY: *(Oturur.)* Uygundur. *(H.Ratched'a)* Yazılı olarak mı izin istemişti?

H.RATCHED: Size okuyayım. *(Bir parça tuvalet kağıdı çıkarır.)* McMurphy iş bu dilekçe ile çok tatlı bir civciv olan Candy Starr'ın kendisini ziyaret etmesine izin verilmesini diler.

McMURPHY: Tamam.

DR.SPİVY: Bu Candy Starr akli başında biri mi?

McMURPHY: Elbette doğrudur. Bundan iyi orospu arasanız bulamazsınız.

H.RATCHED: Herhalde idareden izin almak gerek, ondan sonra...

McMURPHY: Pekala ya sana yolladığım öbür mektuba ne buyrulur? Onu da mı idareye soracaksınız yoksa şurada konuşulur mu?

H.RATCHED: (*Sıkıntıyla*) Hasta Mr.McMurphy buradaki kitaplar hakkında... (*Bir başka tuvalet kağıdına bakarak*) dur bakayım ne demişti?

McMURPHY: Loğusa osuruğu kadar renksiz. Mecmualar insanın içini sıkıyor. Bayır turpu nasıl yetiştirilir gibi saçma sapan makaleler yayınlayan süprüntüler. Diyorum ki aramızda birkaç kuruş toplayıp şöyle canlı, neşeli bir şeye abone olalım.

H.RATCHED: Ne gibi bir şey düşünüyorsunuz?

McMURPHY: Playboy, Panthouse işte böyle şeyler. Sonra insan resimlerini keser...

H.RATCHED: İlan tahtasına asar?

McMURPHY: Tabii, tabii... Haydi oynayalım.

CHESWICK: Oynayalım.

H.RATCHED: Oturun, Mr.Cheswick.

McMURPHY: Ayakta durması talimatnameye mi aykırı?

H.RATCHED: Tamamiyle, şimdi müsaade edin toplantımıza devam edelim. (*Kayıt defterini açar.*) Ha... Evet... Billy Bibbit ve konuşmasındaki zorluk. Ne zaman kekelemeğe başladığını hatırlıyor musun?

BİLLY: İlk söylediğim kelimedeki kekelemiştim. An-ne-ne, sonra bir kıza evlenme teklif ettim, yüzüme gözümü bulaştırdım. Ben "Se-sevgilim be-nimle ev-ev-evlenir misin?" deyince kız kendini tutamayıp gülmeye başladı.

H.RATCHED: Annen bana o kızdan bahsetti, Billy. Anlaşılan sana layık değilmiş. Acaba bu mu korkuttu seni?

BİLLY: Hayır.

H.RATCHED: O halde seni üzen neydi?

BİLLY: A-a-a-aşıktım ona.

H.RATCHED: Bak annenin söylediklerini sana aynen tekrarlayayım. "Küçük şillik her şeyi düzenlemiş ve Billy'i kafese koymuştu."

BİLLY: (*Dertli*)Hayır, ço-çok tatlı bir kızdı.

McMURPHY: (*Yerinden kalkarak, yüksek sesle*) Bir dakika, benim bir derdim var.

H.RATCHED: Mr.McMurphy biz burada psikolojik sorunlarla uğraşıyoruz.

McMURPHY: O dediğinizden bende yok mu sanıyorsunuz? Tonla var.

H.RATCHED: Mr.McMurphy.

McMURPHY: Durun, telaşlanmayın. (*Doktora samimiyetle*) Doktor, geçen gece gördüğüm rüyanın ne olduğunu öğrenmezsem deli olacağım. Sanki rüyamda kendimi görüyordum ama gene de ben değildim.

DR.SPIVY: Kimdi?

McMURPHY: Bana benzeyen biriydi. Galiba babamdı. Evet, tamam oydu. Hatta eminim o olduğundan, çünkü ben bana yani ona baktığımda çenesindeki demir çubukları gördüm.

H.RATCHED: (*Sakin*) Babanızın çenesinde demir çubuk mu vardı?

McMURPHY: Tıpkı Frankenstein'a benzerdi.

DR.SPİVY: (*İlgiyle*) Ne ilginç. Daha evvel hiç böyle bir şey duyduğumu hatırlamıyorum.

McMURPHY: Değirmende çıkan bir kavgaya karışmış ve çenesine bir odun indirmişler. Bakın kavganın nasıl çıktığını anlatayım.

H.RATCHED: Dr.Spivy, Dr.Spivy, toplantıların dejenere olmasına izin vermemeliyiz. Mr.McMurphy izin almadan konuştuğu için sayılmaz.

McMURPHY: Hangimiz sayılıyorz.

H.RATCHED: Konuşabilmek için önce tanınmak gerekir.

McMURPHY: Ay siz beni tanımıyor musunuz?

H.RATCHED: Biliyorum ama tanımıyorum.

McMURPHY: Hımm. O zaman siz hastasınız. (*İlgiyle*) Bana derdinizi söylemek ister misiniz?

H.RATCHED: Doktor, bana kalırsa Mr.McMurphy'nin durumunu görmeliydiniz.

DR.SPİVY: Hangi durumunu?

H.RATCHED: O geldiğinden beri disiplin gözle görülür şekilde bozuldu. Belki de ona başka bir tedavi sistemi uygulamak gerekecek.

McMURPHY: Nasıl bir tedavi? Canlı pil gibi beni bataryaya bağlayacaksın, değil mi?

H.RATCHED: (*Gülümser.*) Senin iyiliğin için Randle.

McMURPHY: Sen onu külahıma anlat.

DR.SPİVY: (*Umulmadık bir anda*) Hemşire hanım, ben de McMurphy'e katılıyorum. Bence kendisi akıllı... etrafında geçen olaylarla ilgili şiddet taraftarı değildir. Yani uzun sözün kısası elektroşok tedavisini gerektirecek bir durumu yoktur.

H.RATCHED: Eğer bundan sonra uslu durursa.

McMURPHY: Doktor bir derdim daha var.

H.RATCHED: Doktor bey, lütfen hastaya bu toplantıların tedavi mahiyetinde yapıldığını ufak dertlere vaktimiz olmadığını hatırlatır mısınız?

McMURPHY: Ufak tefek mi? Dünya kupasına ufak tefek mi diyorsunuz?

DR.SPİVY: Dünya kupası mı?

McMURPHY: Elbette. Maçlar Cuma günü başlıyor. Talimatnameye göre televizyon ancak geceleri seyredilebiliyor. Acaba şunu öğleden sonraya çeviremez miyiz?

H.RATCHED: (*Sevimli*) Tedavi maksadiyle mi?

McMURPHY: Tabii, başka ne için olacak?

H.RATCHED: Acaba maçlar hakkında iddialara girmeyi düşünüyor muydunuz?

McMURPHY: Ne dersiniz çocuklar? Dünya kupasını seyretmek istersiniz değil mi? Cheswick?

CHESWICK: Tabii, niye olmasın?

McMURPHY: Scanlon?

SCANLON: (*Rahatsız*) Bilmem ki maç...

H.RATCHED: Mr.Scanlon, hatırladığım kadar, televizyonu 6.30 yerine altıda açtık diye üç gün yemek yememiştiniz.

SCANLON: İnsanın dünyada olanlardan haberi olması gerekmez mi? Yarabbi bizi şuracıkta bombalasalar ancak bir hafta sonra haberimiz olur.

McMURPHY: Haberler için tedavi mahiyetinde demiyorsunuz ama?

SCANLON: (*H.Ratched'a*) İkiyi birden olmaz mı?

H.RATCHED: Katiyetle olmaz.

SCANLON: Eh, inşallah bu hafta içinde tepemize bomba atacak kimse çıkmaz.

McMURPHY: Yaşa be. Haydi oylayalım. İsteyenler el kaldırsın. (*Cheswick'in eli kalkar, Scanlon'ınki de, diğerleri yere bakarlar.*) Ne oluyorsunuz? Sizlerin böyle bir oylamaya katılacağınızı sanırdım. Haklı mıyım doktor? (*Doktor başıyla tasdik eder.*) Haydi bakalım, kim maçları seyretmek istiyor? (*Cheswick'in eli daha yukarı kalkar, öbürlerinden hala ses çıkmaz.*) Allah Allah ne oldunuz be neden bakıyorsunuz? Haydi ellerinizi kaldırın da oylamaya katılın.

H.RATCHED: İki, Mr.McMurphy. Sadece iki, oldu mu? Artık toplantıyı bitirebiliriz.

McMURPHY: (*İskemlesinde kaykılır.*) İyi, şu cenabet toplantıyı bitirin. (*Dr.Spivy kalkar ve çıkar. H.Ratched kayıt defterini yerine koyar ve çıkar.*)

BİLLY: (*Sonunda*) Bak Randle. Bazılarımız çoktan beri burada. Bazılarımız sen gittikten sonra hala burada olacaklar. Dünya kupasından çok sonraya kadar. Görmüyor musun... anlamıyor musun? (*Çaresiz döner.*) Sanki ne faydası var?

McMURPHY: (*Başını sallar.*) Anlamıyorum. An-la-mı-yo-rum, Harding ne oldu sana? (*Harding omzunu silker ve döner.*) Fredericks neden korkuyorsunuz?

FREDERİCKS: O kadın daima sonunda insanın burnundan getirir.

McMURPHY: Bir alay ödle. Sizi onun eline bırakmalıydım. Evet, çekip gitmeli, sizi de ona teslim etmeliydim.

FREDERİCKS: (*Onuruna dokunur.*) Erkeksin değil mi? Kapıyı bacayı kırıp bize ne kadar kuvvetli olduğunu göstermek istiyorsun.

McMURPHY: Hayır, Fredericks, fikrimi değiştirdim. Hiçbir şeye değmez. Kirişi kıracaksın. Kırk türlü yolu var.

FREDERİCKS: Bir tekini de bakalım.

McMURPHY: Bir iskemle alır, pencerenin önündeki demirleri kırarım.

BİLLY: (*Alaylı*) Bir dene bakalım.

CHESWICK: Deli misin Mac? İskemleyle o demirleri eğemezsin bile.

McMURPHY: Doğru, daha ağır bir şey bulurum. Mesela, mesela gardiyanlardan birini atarım aşağıya.

HARDİNG: O da olmaz. Çok yumuşak gelir. Parmaklıklardan düşerken kuşbaşı et gibi olur.

McMURPHY: Şaka söylüyorum zannediyorsunuz değil mi? (*Etrafına bakar, gözleri nöbetçi odasında duvarın dibinde duran bir sandığa takılır.*)

FREDERİCKS: Boşuna gayret.

McMURPHY: Yere çakılıymış gibi durmuyor.

HARDİNG: Deliler kuvvetli olurmuş derler ama ben hiç rastlamadım.

McMURPHY: Ne yani, şu kutuyu kaldıramaz mıyım demek istiyorsun.

HARDİNG: O kutu dediğin en aşağı yarım ton vardır ve içinde bütün kablolar var.

SCANLON: Haydi dene Mac. Bütün hastaneyi kontak yapıp havaya uçurursun.

McMURPHY: Demek kaldıramam ha şimdi görürsünüz.

CHESWICK: Deli olma.

McMURPHY: Beş kağıdına iddiaya giren var mı?

HARDİNG: Bu cadı hemşireyle itişmekten de daha aptalca bir şey.

McMURPHY: Beş kağıdı kim bastıracak? Kimse bana, bir şeyi denemeden yapamazsın diyemez. İşte 21den aldığım borç senetleriniz. *(Masanın üstüne gürültüyle koyar.)* İşte hepsi burada, ya iki mislini alırım ya da hepsini veririm.

FREDERİCKS: Oldu.

ÖBÜRLERİ: Biz de varız.

McMURPHY: Çekilin bakalım. Bazen ben gövde gösterisine çıktığım zaman bütün havayı kullanırım. Etrafta bulunanlar havasız kalabilir. Yaylanın bakalım. Çoluk çocuğu emniyete alın.

CHESWICK: Bir de bakarsın beceriverir.

FREDERİCKS: Belki yerinden kıpırdatabilir.

HARDİNG: Göbeği düşecek, fitık olacak.

McMURPHY: Sen de gösteriye katılmak ister misin?

HARDİNG: Parana ortak olurum.

McMURPHY: Pekala çekil öyleyse, havayı kirletiyorsun. *(Ayaklarını değiştirir. Tam kuvvet alarak pozisyon aramaktadır. Ellerini arkasına siler ve sandığı dener. Hastalardan bazıları yuhalar gibi ıslık çalarlar.)*

FREDERİCKS: Pes diyor musun?

McMURPHY: Asla. Isınıyorum. İşte geliyor. *(Bütün gücünü kullanır. Gözlerini kapar, dudakları, dişlerini sıkmadan dolayı kasılmıştır. Başı arkada, bütün vücudu kuvvetin şiddetinden sarsılmaktadır. Reis Bromden McMurphy'ye doğru yürür. McMurphy'nin ciğerinden hava boşalır. Sandığın üzerine yıkılır. Sonra da yere kayar. Bir müddet McMurphy'nin zorlukla çıkan nefesinden başka bir şey duyulmaz. Sonra ayağa kalkar, masadaki senetleri titreyen ellerle kavrar ve etrafa saçar ama kimse yerinden kıpırdamaz. Döner. Sahne arkasına doğru gider.)*

HARDİNG: Mac. *(McMurphy durur.)* Onu kimse kaldıramazdı.

McMURPHY: *(Döner, gözlerinde hırs ve öfke yaşları vardır.)* Denedim hiç olmazsa. Allah kahretsin, denedim. *(Yatakhaneye gider. Reis Bromden bir iki adım atar, kollarını uzatır. McMurphy'ye dokunmak, teselli etmek ister gibidir.)*

İKİNCİ PERDE

(Perde kalkarken: Oturma odası iyice aydınlıktır. Sandığın tepesinde duran Ellis hariç, ortada kimse yoktur. Memnun gülümsemektedir, kollarını öne uzatmış, parmaklarını birbirine kanatlamıştır. Yatakhaneden kulakları tırmalayan bir hakem düdüğü sesi duyulur. Mac, önde, Harding, Cheswick, Fredericks, Scanlon ve Martini arkada girerler. Birbirlerine basketbol topu geçirmektedirler. Jimnastik şortuna benzeyen külotlar giymektedirler. Ağzında düdükle oyunu idare eden McMurphy'dir. Reis Bromden da sanki onlara katılmak ister gibi arkalarından dolaşmaktadır. Ellis'in kollarının arasında iki üç basket atarlar. Hep beraber güle söyleye eğlenmektedirler.)

McMURPHY: Topu at, kollarını kullanmayı unutma, sür topu, sürsene be... *(Martini topu atarken McMurphy de düdüğü çalar.)* Hey Martini, topu olmayan kimselere atmaktan vazgeç. Orada kimse yok oğlum. Bir takımda sadece beş kişi olur. BEŞ. Hayalet görmekten vazgeç. Ellis, sen de kıpırdama. Hiç top kovalayan basket görülüş mü? Haydi, paslaşmaya çalışın, Şimdi... *(Düdüğü çalar, topu atar ve top hastadan hastaya kaymaya başlar. H.Ratched bir gardiyan ile girer, gözü hayretten açılır. Martini ona bir pas atar, kadın çılgık atarak kaçar. McMurphy tehditkar, Martini'ye)* Demedim mi sana?

MARTİNİ: Ona attım.

McMURPHY: Evet ama o takımda değil.

H.RATCHED: Burada böyle şey yapamazsınız.

McMURPHY: Biz de sizin bundan memnun olacağınızı düşünmüştük.

H.RATCHED: Ben mi?

McMURPHY: Siz her zaman grup halinde yapılan faaliyetin tedavi mahiyetinde olduğunu söylemez misiniz?

H.RATCHED: Ben bunu kastetmedim.

McMURPHY: *(Kızgın)* Sizin ne istediğinizi anlamak mümkün değil. Yani helaya gitsem, kötü düşüncelere dalmayayım diye yanıma yedi arkadaş mı almam gerekiyor, yoksa Billy bileklerini kestiği zaman diğerleri de onu yalnız bırakmamak için bileklerimiz mi kesmeliyiz?

H.RATCHED: Hayır, hayır, Mr.McMurphy.

McMURPHY: Sizi memnun etmek için elimizden geleni yapıyoruz. Önce bir şey söylüyorsunuz sonra da tamamen başka bir şey. Doğrusu zor durumda kalıyoruz.

H.RATCHED: *(Kendini kontrol eder ve gene gülümsemeye muvaffak olur.)* İş zamanı beyler. Haydi elbiselerinizi giyin.

(Hastalar bağırsa, paslaşa çıkarlar. Işıklar hafifler. Reis Bromden'ı bir spot aydınlatmaktadır. Çağlayan sesini andıran bir müzik sesi duyulur.)

R.BROMDEN: *(Kulağını müziğe vermiş)* İşte... Çağlayan bu kadar uzakta, yıllar ötesindeki çağlayanı nasıl duyabiliyorum, babacığım, duyuyorum. Bahardaymışız gibi nasıl coşkun. Beyaz köpüklerin çağıldadığını duyuyorum. Bak, bir balık sıçradı. Rüzgarın getirdiği karlı dağların kokusunu duyuyorum. Çayırlarda çiçekler açmış, hayvanlar taze çimeni nasıl da yiyorlar. Bak, kabilemiz de çağlayanın tepesindedir. Büyük ayı Charlie* ile koşan sıçrayan Kurt amcam, birbirlerine balıklarının nehirden zıplayışlarını anlatıyorlar. Nasıl oldu bu baba? Bunlar hepsi daha ben çocukken kaybolmuştu... nasıl oluyor da tekrar görebiliyorum onları?

(Işıklar yanar ve Williams Reis Bromden'a süpürgeyi vermek üzere gelmektedir. İş zamanıdır, hastalar yer silmek, toz almak ve eşyaları yerleştirmekle meşguldürler.)

WILLIAMS: Haydi bakalım, iş zamanı, kıpırdayın biraz. *(Reis Bromden'in eline süpürgeyi tutuşturur ve arkasından iterek ortalığı süpürtür. Sonra tuvalete gider, kapısını açarak içeri bakar. İçeriden bir şarkı sesi gelmektedir. Williams şüphelenerek, tuvalet penceresinden içeri bakar. Şüphesi haklıdır, tekrar nöbetçi hemşire odasına gider ve cama vurur. H.Ratched kapıyı açar ve Williams'in usulca söylediklerini dinlerken yüzünü buruşturur. Odadan çıkar ve tuvalete gider.)*

H.RATCHED: *(Kapıya vurarak)* Mr.McMurphy, Mr.McMurphy.

McMURPHY: *(Kafasını uzatarak)* Efendim?

H.RATCHED: Lütfen dışarı çıkar mısınız?

McMURPHY: *(Bir elinde tuvalet süpürgesi, bir elinde kezzap şişesi, o çıkınca H.Ratched onu iterek içeri girer.)* Pek sıkışmış zavallı.

H.RATCHED: *(Çok kızgın çıkar.)* Mr.McMurphy rezalet bu.

McMURPHY: *(Kati bir sesle)* Hayır efendim, tuvalet.

H.RATCHED: İçerideki muslukları temizlemeniz gerekiyordu.

McMURPHY: Bazıları için kafi derecede temiz olmayabilir, ama ben ne de olsa lavabodan yemek yiyecek değilim ya, yeter o kadar.

H.RATCHED: Size başka bir iş vermek gerekecek.

McMURPHY: *(Memnun elindeki fırçayla şişeyi Williams'a atar.)* Al bunlar senin olsun.

H.RATCHED: *(Nöbetçi odasını göstererek)* Camları sileceksiniz. Hem de hepsini. *(H.Ratched tekrar hemşire odasına gider. Williams içerleyerek fırça ve kezzap şişesini dolaba kaldırır.)*

McMURPHY: *(Hastalara)* Eee. Borçlarınızı ödemeye hazır mısınız?

HARDİNG: Daha kazanmadın, ahbap.

McMURPHY: *(Reis Bromden'a gider ve cebinden bir parça çiklet çıkararak gösterir. Şarkı söyler.)* Meyveli çikleti karyolaya yapıştırdın mı, tadı kaçır. Sabah tekrar çiğnemeye başlayınca da kazık gibi olur. *(Memnun güler ve çikleti Reis'in eline tutuşturur. Williams eline bir bez ile cam temizleyici bir sprey verir.)* Hey çocuklar, terfi ettim. *(Nöbetçi hemşire odasına gider, neşeyle şarkı söyleyerek işine koyulur.)* Bu dert bana yolumu şaşırttı. Kimse bana doğru yolu göstermeyecek mi? Meyveli çiklet

tadını kaybeder mi? *(Reis'e bakarak şarkısına devam eder.)* Yatağın başucuna koyunca?

H.RATCHED: *(Camlı panoyu kaydırarak açar, sabrı tükenmiştir.)* Mr. McMurphy! *(O sırada McMurphy elinde spreyle döner ve H.Ratched'in gözüne sıkar.)*

McMURPHY: Eyvah, çok af edersiniz. *(Elindeki bezle dikkat ederek H.Ratched'in yüzünü temizler.)*

H.RATCHED: Williams. *(Williams öfkeyle gelir, McMurphy'nin elinden bezle spreyi alır.)*

McMURPHY: *(Teessürle çöker.)* Haydi gene kovulduk.

WARREN: *(Girerek)* Misafiriniz var, Mr.McMurphy. *(Candy Star sahne gerisinden girer. Ufak tefek, genç canlı bir kızdır. Uzun saçlarını ensesinde toplamıştır. Beyaz bir tişört ve dizlerinin üstü dar bir pantolon giymektedir.)*

CANDY: McMurphy.

McMURPHY: Candy bebeğim.

CANDY: Ah seni gidi McMurphy. *(Koşar, adeta kollarına atılır. Uzun uzun öpüşürler, diğerleri onlara bakmaktadırlar. H.Ratched'in sesi mikrofonda duyulur.)*

H.RATCHED: Mr.McMurphy, lütfen misafirinizi tanıtınız.

McMURPHY: *(Bağırarak)* Anam. *(Hastalara)* Arkadaşlar size Candy Starr'ı tanıtayım.

CANDY: *(Hastalara gülümseyerek döner.)* Merhaba, çocuklar nasılsınız, bir şeyiniz yok ya? *(Hastalar ağızları açık bakmaktadırlar. Sadece Billy ıslık çalar sonra da utanarak çekilir.)*

McMURPHY: *(Gülerek kolundan çeker.)* Bak şekerim, bu Billy Bibbit. İnanması zor ama henüz el değmemiş.

CANDY: *(Birden ilgi duyarak, Billy'nin elini tutar.)* Vah yazık.

McMURPHY: Şimdi gel de anlat bakalım. *(Kızla kanepeye oturur. Billy hayran onlara sokulur.)* Sandra nasıl?

CANDY: Çok meşgul, yani kuyruğu kısıldı demek istiyorum. Evlendi de.

McMURPHY: Ne oldu?

CANDY: *(Kıkırdayarak.)* Bizim Sandra'nın evleneceği hiç aklına gelir miydi?

McMURPHY: Vay, vay... Kiminle?

CANDY: Beaverton'dan Artie'yi tanır mısınız? Bey patiye cebinde olmadık şeylerle gelirdi. Bir keresinde bir ot yılanı, bir keresinde bir beyaz fare veya buna benzer bir şey. *(Billy'e)* Tam manyaktı ha. *(Ellerini çırpar, güler, sonra durur Billy'ye bakar.)*

BİLLY: Ziyanı yok.

McMURPHY: Aldırma. Emin ol dışarıdakiler buradakilerden çok daha kaçık.

CANDY: Ah seni gidi seni... *(Kollarını boynuna dolar, McMurphy kızın kalçalarını yoklamaktadır. Mikrofonun sesi duyulur.)*

H.RATCHED: Mr.McMurphy?

McMURPHY: *(İki elini de kaldırarak)* Pekala, pekala.

CANDY: İyi misin canım? Sana iyi muamele ediyorlar mı?

McMURPHY: Evet, evet, merak etme. Yatağım en alasından, yemekler de fena değil. İnsana burada şey hariç her şeyi ama her şeyi veriyorlar.

CANDY: *(Sempatiyle)* Zor olmalı.

McMURPHY: Haydi gel, sana buraları göstereyim.

CANDY: *(Ayağa fırlayarak)* Haydi. *(McMurphy elinden tutar, tam yatakhaneye götürürken mikrofonun açıldığı duyulur.)*

H.RATCHED: Mr.McMurphy?

McMURPHY: *(Yönünü değiştirerek)* Pekala, pekala.

CANDY: *(Sempatiyle)* Zor olmalı.

McMURPHY: *(H.Ratched işine dönünceye kadar onu takip eder, sonra alçak sesle Candy'ye)* Bak şekerim, bir fikrim var.O eski partilerden bahsetmiştik aklıma geldi. Biz de burada pekala böyle bir davet verebiliriz.

CANDY: *(Bazı hastalar yaklaşarak dinlerler.)* Şaka ediyorsun?

McMURPHY: Belki Sandra da gelir.

CANDY: Sana söylüyorum, Sandra evlendi.

McMURPHY: Gene de parti veriyor ama.

CANDY: Tabii, peki nasıl gireriz buraya? *(McMurphy etrafına bakar daha yaklaşarak kulağına bir şeyler söyler. Hastalar daha da yaklaşmışlardır. Kız memnun kıkırdar.)* Ne iş. *(McMurphy'nin kucağına atar kendini.)*

H.RATCHED: *(Mikrofonda)* Mr.McMurphy? Korkarım misafirinizin gitmesi gerekecek.

CANDY: *(İtiraz eder.)* Daha yeni geldim be.

McMURPHY: *(Göz kırparak)* Sonra tatlım. *(Candy herkesin gözleri üstünde çıkar.)* İyi çocuktur. İyi bir aileden.

BİLLY: *(Patlayarak)* Yapamazsın, yapamazsın değil mi?

McMURPHY: Niye olmasın.

SCANLON: Burada bir parti mi?

McMURPHY: Evet. Niyetimiz bu.

CHESWICK: Kadınlarla mı?

McMURPHY: Kadınsız partinin tadı mı olur?

BİLLY: Candy de gelecek mi?

McMURPHY: İyi parça değil mi? Nasıl, onunla yatmak ister misin?

BİLLY: *(Bayılarak)* Gerçekten mi?

HARDİNG: Sevgili dostum, bu teklif oscara layık.

FREDERİCKS: Şaka etmiyorsun değil mi?

McMURPHY: Bir tımarhanede verilecek en büyük partiyi vereceğim.

MARTİNİ: *(Ellerini çırparak)* Ah ne güzel, parti vereceğiz.

McMURPHY: Biz mi? Biz de kim oluyoruz?

HARDİNG: Biz davetli değil miyiz?

McMURPHY: Yoo.

BİLLY: *(Umutsuz)* Ama niye?

McMURPHY: Siz kaçıklardan bıktım, işte sebep bu, bir kadından ödünüz patlıyor. Şu anda ne olduğundan haberiniz var mı? Dünya kupası maçları oynanıyor. Ve siz ödleğ kaz sürüsü beni bundan mahrum ettiniz.

BİLLY: İyi ama McMurphy...

McMURPHY: Boşuna numara yapma.

CHESWICK: Mac sana yardım etmeye çalıştık.

McMURPHY: Evet, seninle Scanlon. Geri kalanınız kaçacak delik aradınız.

HARDİNG: Af edersin Mac. Eğer mesele kapanmamış olsaydı...

McMURPHY: Talimatnamede bir konu iki kez oylanamaz diye bir kaide var mı?

HARDİNG: Hayır, böyle bir şey olduğunu hatırlamıyorum.

McMURPHY: Eh, o halde?

H.RATCHED: *(Nöbetçi hemşire odasından çıkarak gruba yaklaşır.)* Beyler, hiç yapacak işiniz yok mu?

McMURPHY: *(Cesurca)* Var ama şimdi şu anda hastalar kurulunun özel bir toplantısını yapmakla meşgulüz.

H.RATCHED: Kimin emriyle?

McMURPHY: Başkan Dr.Dale Harding'in emriyle.

HARDİNG: *(Bir sükut, sonra H.Ratched'in kendisine dikkatle bakmasıyla biraz titrek)* Evet ben, çağırdım üyeleri toplantıya.

H.RATCHED: Sebep?

HARDİNG: Sebep, sebep...

McMURPHY: Bugünkü maçları seyredebilmek için tekrar oylamaya başvurmak.

H.RATCHED: Yaa...

McMURPHY: Haydi beyler.

H.RATCHED: Bir dakika, içinizde Mr.McMurphy'nin kendi isteklerini zorla kabul ettirdiği düşüncesinde olan var mı? Acaba onu başka bir koğuşa versek daha mı rahat edersiniz?

SCANLON: Yeniden oylama istedi diye onu tehlikeli hastalar koğuşuna gönderemezsiniz.

H.RATCHED: *(McMurphy'ye)* Yeni bir oylamanın başarılı olacağına inanıyor musunuz?

McMURPHY: Bu kuşların hanginde yürek kaldığını öğrenmek istiyorum.

H.RATCHED: Şu konuşma tarzına bakınız.

CHESWICK: Haydi oylamaya geçelim.

DİĞERLERİ: Oy oy.

H.RATCHED: Pekala, televizyonun saatini öğleden sonraya çevirmeye razı olanlar ellerini kaldırsınlar. *(Eller kalkar... Billy'ninki diğerlerinden daha yavaş kalkar.)* Yedi.

McMURPHY: Sefelt?

FREDERİCKS: *(Sefelt'i hafifçe sarsar.)* Mr.Sefelt, Mr.Sefelt elinizi kaldırın. *(Sefelt her zamanki melankolik bakışlarını yerden kaldırır. Bir taraftan da elini kaldırmaktadır.)*

McMURPHY: *(Televizyona doğru koşarak)* Haydi çalıştır bakalım.

H.RATCHED: Bir dakika lütfen. Ben sadece sekiz parmak sayıyorum.

McMURPHY: Hepimiz sekiz kişiyiz zaten.

H.RATCHED: Kurallara göre dörtte üç çoğunluk olması gerekir.

McMURPHY: Kurallar... *(Anlamaya başlar ve kronik hastalara inanmayan gözlerle bakar.)* Kronikler de mi oylamaya katılacaklar?

HARDİNG: *(Üzgün başını sallar.)* Koğuştaki hastaların dörtte üçünün oyu gerek.

McMURPHY: Demek demokrasi dediğiniz bu? Hayatımda duyduğum en saçma...

H.RATCHED: *(Sakin)* Sizi üzgün görüyorum, Mr.McMurphy. Bunu bir kenara kaydetmeliyim.

McMURPHY: Üstüme varmayın lütfen, insan kızınca biraz bağıırır.

H.RATCHED: Teklif reddedilmiştir.

McMURPHY: *(Telaşla)* Bir dakika durun. *(Kroniklerin tarafına koşar ve Ruckly'nin omuzlarına yapışır.)* Sen ne dersin ahbab? Dünya kupası dünya kupası görmek istiyorsun değil mi? Beyzbol? Beyzbol maçları?

RUCKLY: F.f-f.

McMURPHY: Peki tamam, tamam. *(Ellis'e)* Ya sen, sen ne dersin? Televizyonda maç seyretmek istiyor musun? Elini bir parçacık kaldırıver. *(Ellis'in elini kaldırır ama el gene duvardaki yerine gider.)*

H.RATCHED: *(Gülümseyerek)* Oturum kapandı demiştim.

McMURPHY: Ne olur arkadaşlar, içinizden biri elini kaldırırsa. Reis, sen sen ne diyorsun? Beni kurtarmak istiyorsan şimdi sesini çıkarmalısın. İnsan mıyız, maymun muyuz böylece belli olacak. Ya harru ya merru. Elini kaldır hem de şu anda. Hay Allah. *(Matterson'a koşar.)* Albayım, bir tek oya ihtiyacımız var. Elini kaldır da yürekli bir kişi olduğunu görsünler.

ALBAY MATTERSON: *(Sol elinden okuyarak)* Gece, Pasifik Denizinde...

McMURPHY: Hayır albayım. Hayır. Biraz daha kaldırmanız lazım elinizi. Tam sınırdayız. Ya bunu başarır ya da yenilgiyi kabul ederiz. Başarmamız lazım... *(Durur. Etrafındaki garip sessizliğin farkına varır. Döner. Bütün gözler Reis Bromden'in yavaş yavaş kalkmakta olan eline takılmıştır. Bir şaşkınlık anından sonra McMurphy reisi işaret ederek haykırır.)* Çoğunluk.

CHESWICK: Yaşasın.

(Hastalar birden yerlerinden fırlarlar, kimisi iskemleleri, diğer kimisi televizyonu iterek ortaya çeker. H.Ratched ise dikkatle bakmaktadır.)

McMURPHY: *(Reis'i elinden tutarak)* Gel sevgili canavar. En güzel yer senin hakkın.

SCANLON: Haydi açın bakalım. *(H.Ratched birden döner ve nöbetçi hemşire odasına girer.)*

SPIKERİN SESİ: *(Cheswick ayarlarken)* ... ve sopayı sallıyor. Fena bir vuruş. Maalesef ikinci hakkını da kullanmış oluyor. Durum çok kritik. Bu sefer hem vurup hem de koşması gerek. Son şans.

(Nöbetçi hemşire odasında H.Ratched yazı masasının arkasında bir kapak açar ve bir levye indirir. TV birden susar. H.Ratched odadan çıkıp McMurphy'nin yanına gelirken genç adam da yerinden fırlar.)

H.RATCHED: Oturum kapanmıştı, ne yapalım. (*McMurphy ona doğru bir adım atar.*)

HARDİNG: (*Uyararak*) Mac. (*McMurphy kendini tutar.*)

H.RATCHED: Haydi bakalım, şimdi herkes işinin başına. (*Kimse kıpırdamaz.*)
Duyuyor musunuz?

McMURPHY: (*Birden gözlerini TV'ye çevirir.*) Heey, şuna bakın. Ne güzel bir atıştı. Tam ortaya düştü top.

HARDİNG: (*Durumu kavrar.*) Koşsana be, kaplumbağa mısın nesin?

MARTİNİ: İkinci kaleye yetiştii. İşte yeni atış.

SCANLON: Birinci hakkını yitirdi. İkinciye bakalım.

McMURPHY: Koş be, Allah rızası için aç şu bacaklarını biraz.

H.RATCHED: Susun, susun diyorum size.

CHESWICK: Öbür kaleye koş, haydi.

H.RATCHED: Susun, susun diyorum size. Sizler benim kontrolüm altındasınız. Benim kontrolüm ve idarem altında.

HARDİNG: Hay Allah cezasını versin, topu düşürdü.

BİLLY: Ala ya-ya yakaladı gine.

FREDERİCKS: Biraz şöyle açılır.

McMURPHY: Koş be sersem, çabuk dolaş kaleleri koş koş.

H.RATCHED: Size susun diyorum. Mr.Harding, Mr.Cheswick. (*Sesi bağrıışmalar arasında kaybolur.*)

McMURPHY: (*Gürültüyü bastırarak*) Hemşire hanımcığım, bana bir sosisli sandviç ile bir bardak bira verir misiniz?

CHESWICK: Aferin, başardı. (*Hastalar alkışlamaya, ıslıklamaya ve gülüşmeye başlarlar. Fakat H.Ratched'in da onlara katılıp gülmeye başladığını görünce hayretle dururlar.*)

H.RATCHED: (*İyilikle McMurphy'ye*) Arada sırada insanlar arasında anlaşmazlıklar olur değil mi? Ama bunu uzatmak doğru olmaz. Ne de olsa daha önümüzde haftalar, aylar hatta gerekirse yıllar var. (*Peşinde Williams çıkar. Hastalar McMurphy'nin etrafına toplanarak hep bir ağızdan konuşmaya başlarlar.*)

CHESWICK: Köşeye sıkıştırdın onu.

SCANLON: Serseme çevirdin.

HARDİNG: Son darbeyi hazırla. Tam zamanı.

McMURPHY: (*Alnını kırıştırır.*) Yaa.

BİLLY: (*Memnun*) Dünyada inanmazdım. Biri gelip de hemşire cadı Ratched pes etti dese.

McMURPHY: Sussana sen. (*Sıkıntılı diğer hastalara döner.*) Ne demek istedi?

CHESWICK: Ne Mac?

McMURPHY: Yıllar demekle. (*Sükut*) Sanki elinde dört as varmış gibi davranmasının bir anlamı olmalı.

HARDİNG: Kim bilir, belki mahkumsundur diye düşünmüştür.

McMURPHY: Evet mahkumum ama daha topu topu beş ayım var, yani... *(Diğerlerine bakar öbürleri de rahatsızdır. Bazıları kendilerini suçlu hissederler.)* Haydi saklamayın, söyleyin.

HARDİNG: Mac, burası hapisane değil. Hapis mahkumiyetinde önünde bir tarih vardır. Ne zaman çıkacağını bilirsin. Fakat burada... bir kere buraya düşünce.

McMURPHY: Yani onun canı isteyinceye kadar ben burada mıyım? *(Harding susar. McMurphy'nin fena halde rahatı kaçmıştır.)* O zaman o leş kargasını kızdırmak size olduğu kadar benim için de tehlikeli.

HARDİNG: Senin durumun daha da kötü. Benim burada oluşum bana bağlı.

McMURPHY: Nasıl sana bağlı?

HARDİNG: Yani ben mahkum değilim. Zaten bu koşušta mahkum olan pek yok. Belki Reis Bromden ve kroniklerden bir iki kiři.

McMURPHY: Gözümü korkutmaya mı çalışıyorsun? *(Harding başını sallar.)* Beni korkutmaya mı çalışıyorsunuz? *(Cevap yoktur. Diğerleri rahatsız rahatsız kıpırdanırlar. McMurphy devam eder.)* Seni buraya mahkeme kararı ile mi kapattılar? *(Billy başını sallar.)* O zaman burada ne işin var senin? Genç çocuksun. Niçin dışarıda değilsin? Niçin buradasınız? Buradan bezmişsiniz, şikayet ediyorsunuz, cadı hemşire size neler çektiriyor, niçin çıkıp gitmiyorsunuz? Üstelik sizi burada kalmaya da mahkum etmemişler. Hiçbirinizde yürek yok mu?

BİLLY: Tamam, tamam, doğru dedin. Hiçbirimizde yürek yok bizim. Gerçekten cesaretim olsaydı bugün dışarıda olurum ben. Şimdi çıkarılırdım. Şayet... *(Kendini bilmezcesine)* Burada kalmak istediğimi mi sanıyorsun? Ben de isterim yanımda bir kızla spor bir arabada gezmeyi. Seninle kimse alay etti mi? Güldü mü sana? Hayır, çünkü sen güçlü, kuvvetlisin. Ama ben değilim. Harding de değil. Cheswick de. Sen öyle bir konuşuyorsun ki sanki biz... boşver, faydası yok anlatmanın...

(Işıklar söner.)

(Karanlıkta saatin onu vurduğu duyulur. Sonra ışıklar yanar ve boş oturma odasını, gece için yakılan ışıklar aydınlanır. Hemşire odası içeriden hafif şekilde aydınlatılmıştır. Diğer taraflarda mavi ışıklar yanmaktadır. Pencereleden ay ışığı girmektedir. Her şey çok sessizdir. Gece nöbetçisi Turkle, hafifçe bir şarkı mırıldanarak girer. Elinde el feneri nöbetçi odasına doğru gider, kapıyı yoklar, kilitli olduğunu anlayınca memnun başını sallar. Bir mecmua alır ve yerine koyar. Eğri duran bir iskemleyi düzeltir. Etrafına bakar sonra cebinden yassı bir şişe çıkarır.

TURKLE: Önümüzdeki uzun gece şerefine bir yudumcuk içivereyim. *(Şişeyi başına diker, sonra memnuniyetle içine çeker ve şişeyi kaldırır. Yatakhane tarafına gider başını uzatarak içeri bakar. Yavaşça...)* Tamam yavrularım, güzel güzel uyuyun. *(Kendi kendine gülerek çıkar.)*

(Bir iki dakika sahne boş kalır. Sonra Reis Bromden yatakhane tarafından gelir. Sanki birisi kendisini çağırıyormuş gibi şaşkın şaşkın etrafına bakar. Büyülenmiş gibi pencerelere doğru gider, hayran hayran ay ışığını seyreder. Başını kaldırıp göğe bakar. Sessizlikte uçuşan yabancı kazların kahkahaya benzeyen gürültüleri duyulur. Bütün dış dünyayı kavrayacakmış gibi kollarını açar, sonra vücuduna dolar. McMurphy içeri girdiğinde onun öylece arkada, gözleri kapalı olarak dikildiğini görür.)

McMURPHY: *(Fısıltıyla)* Bir şeyin yok ya, Reis? *(Cevap yoktur.)* Yataktan kalktığını görünce, belki asırlık çikletini almaya gidiyordur diye düşündüm. *(Özür diler gibi, cebinden bir çiklet çıkarır.)* Kantine gitmek iznini kaldırdılar benden, onun için elimde bir tek bu var. Kusura bakma.

R.BROMDEN: *(Alır ve boğuk bir sesle)* Teşekkür ederim.

McMURPHY: Bir şey değil. *(Birkaç adım atar sonra hayretle durur.)* Hey! *(Geri döner.)* Bir daha dene bakalım. Sesin bir parça paslı çıkıyor.

R.BROMDEN: *(Boğazını temizler, daha açık olarak)* Teşekkür ederim. *(McMurphy dizlerini döverek gülmeye başlar. Sesini yükseltmemeye dikkat etmektedir. Sonra Reis Bromden'in rencide olduğunu görür, kendine gelir.)*

McMURPHY: Af edersin Reis. Sana gülmüyordum. Bir şey hatırladım da... Çocukluğum gözümün önüne geldi. Darlık yıllarındaydı. Kısmetime fasulye toplayıcılık gibi bir iş düşmüştü. Çalışanlar içinde bir tek çocuk bendim. Her tarafımda büyükler. Ne zaman ağzımı açsam kimsenin beni dinlemediğini görür susardım. Tam altı hafta ağzımı açmadım. Herkes benim konuşabildiğimi unutmuştu. Ağzımı kapatmıştım ama kulaklarım açıktı. Son paramı alır almaz açtım ağzımı yumdum gözümü. Herkesin herkes hakkında söylediklerini birer birer yetiştirdim. Kocalara karılarını, karılara da kocalarını çekiştirdim. Allah! Karışıklığı görecektin. Aklıma geldi ki sen de birçok şeyi içinde biriktirip ağzını açacağın günü bekliyorsundur belki.

R.BROMDEN: *(Korkuyla)* Yok, hayır, korkardım.

McMURPHY: Ne dedin?

R.BROMDEN: Ben onlarla uğraşacak kadar güçlü değilim.

McMURPHY: Sen mi?

R.BROMDEN: Eskiden güçlü kuvvetliydim ama şimdi bir şey kalmadı.

McMURPHY: Dur bakalım Reis, şunu doğru dürüst bir anlayalım. *(Ay ışığının altında oturur.)* Sen delisin, değil mi? Ben buraya geldiğim zaman ilk gözüme çarpan şey sen oldun. Şu koltukta oturan dağ gibi bir adamdı. Ben birkaç kızilderili kabilesi dolaşmış adamım. Emin ol gördüğüm en iri kızilderili sensin.

R.BROMDEN: Babam daha iriydi.

McMURPHY: Sahi mi?

R.BROMDEN: Kabilenin reisiydi, adı Tee Ah Millatoona'ydı. Manası dağdaki en uzun çam ağacıdır. Ama anam babamın da iki katıydı.

McMURPHY: Gerçek bir dev anası desene...

R.BROMDEN: O anlamda değil. Kızılderili de değildi zaten. Kentliydi, adı Bromden'di.

McMURPHY: Haa, ne demek istediğini anlıyorum. Yani annen kentli olduğu için bir kızılderiliye varmakla kendinden aşağı birisiyle evlenmiş oluyordu, değil mi? Ve baban da onun ismini almak zorunda kaldı.

R.BROMDEN: Tee Ah Millatoona diye bir adamla dünyada evlenmem, diye tutturmuş annem. Ama babamı küçük düşüren sadece bu değildi. Herkes onunla uğraşıyordu. Tıpkı sana yaptıkları gibi.

McMURPHY: Kimler yani?

R.BROMDEN: Bize karşı birlik olanlar. Başka bir yere taşınmamızı istediler. Çağlayanımızı da götürün dediler. Babamı sokak aralarında sıkıştırıp dövdüler, saçını kestiler. Çok kalabalıklılar. Babam epeyce direndi ama annem de onunla alay edince mücadeleyi bıraktı ve bütün kağıtları imzaladı.

McMURPHY: Ne kağıtları?

R.BROMDEN: Her şeyi hükümete veren kağıtlar. Köyümüzü, çağlayanımızı...

McMURPHY: Hatırlıyorum, ama hükümet bir hayli para verdi diye duymuştum.

R.BROMDEN: Hükümet memurlarının lafı bu, alın size koca bir küp dolusu para dediler. Babam bununla insanın bütün yaşamı elinden alınır mı dedi. İnsanın Kızılderili olma hakkı satın alınabilir mi, dedi. Anlamadılar. Kabilemiz de anlamadı. Kapımıza gelip, bu çeklerle şimdi ne yapacağız diye sordular. Ve babam cevap veremedi. Çünkü o kocaman adam gitmiş yerine ufacık biri gelmişti.

McMURPHY: Ne oldu babana?

R.BROMDEN: Ölene kadar içti içti. Bir ara sokakta bastırdılar, babamın gözüne kum attıktan sonra kırbaçladılar. Onlar herkesi dövebilirler.

McMURPHY: Dur yahu, O kadar da değil!

R.BROMDEN: Evet evet, döverler. Öyle açıktan açığa yapmazlar bu işi. Önce aklına, hayaline gelmeyecek yollarla seninle uğraşırlar. Ellerine geçirdikleri zaman da içine bir şeyler yerleştirirler...

McMURPHY: Yavaş gel, be.

R.BROMDEN: Eğer direnmeye kalkarsan seni bir yere kapatırlar ve seni sustururlar ve...

McMURPHY: *(Ayağa fırlayarak)* Sakin ol, sakin ol. *(Kronikler tarafına yürür, aynı zamanda da dinlemektedir.)*

R.BROMDEN: *(Birden utanır.)* Deli gibi konuşuyorum.

McMURPHY: Eh, biraz.

R.BROMDEN: Anlamı olmayan zırvalar.

McMURPHY: Zırva demedim. Ben sadece...

R.BROMDEN: Sssss! *(Elini kaldırır, pencerelere doğru gider, etrafa kulak kabartır.)* Duyuyor musun? *(McMurphy yanına gelir, dinler. Gökyüzünde gene kazların gürültülü sesleri gelir.)*

McMURPHY: Kuşlar güneye göç ediyorlar bile. Bu yıl çıkan geleceğe benzer. Bak bak Reis, görüyor musun? Tam ayın üzerinden geçiyorlar.

R.BROMDEN: *(Gökyüzüne bakarak hafifçe şarkı söyler.)* Tel, diken, dal...

McMURPHY: Hımm?

R.BROMDEN: Bu eski bir çocuk şarkısıdır. Büyükannem öğretmişti.

McMURPHY: Ahh yarabbi, tabii hatırlıyorum. Parmaklarında oynarsın. Uzat ellerini Reis. *(Eller hafifçe birbirine değer. Şarkı söyleyerek)* Tel, diken, dal...

R.BROMDEN: Bir sürüde üç kaz.

McMURPHY: Biri doğuya uçtu.

R.BROMDEN: Biri batıya uçtu.

McMURPHY: Biri de kafesten uçtu! *(Neşeyle gülerler, sonra Reis kendini toplar.)*

R.BROMDEN: McMurphy?

McMURPHY: Ne?

R.BROMDEN: Sen çağanoz musun? *(McMurphy anlamaz.)* Yani yan yan kaçacak mısın?

McMURPHY: *(Başını çevirir.)* Ne fark eder?

R.BROMDEN: Pes diyecek misin?

McMURPHY: *(Gözleri cam panolara gider. Aklına parlak bir fikir gelir, gelerek)* Hatırlıyor musun, şu nesneyi kaldırmaya çalışmıştım? Allah bilir sen becerirsin!

R.BROMDEN: *(Büzülerek)* Ben çok ufağım.

McMURPHY: Peki eskiden yani kocamanken, o zaman kaldırabilir miydin?

R.BROMDEN: Herhalde askerdeyken kaldırdığım o koca yağ varillerinden daha ağır değildir.

McMURPHY: Bir denesene?

R.BROMDEN: O kadar kuvvetli değilim.

McMURPHY: Nereden biliyorsun? İşte öğrenmen için sana fırsat. *(Vaz geçer, neşeyle)* Hazır olduğun zaman haber ver. Allah ne korkunç olur. *(Yatakhaneye doğru gider.)*

R.BROMDEN: McMurphy. *(McMurphy durur.)* Beni tekrar kuvvetli yap.

McMURPHY: Aslan Reis, hemencecik 30 santim attın bile! *(Yatakhaneye gider.)* *(Reis Bromden bir an haraketsiz kalır. Sonra gökyüzünde gene kaz sesleri, R.Bromden pencereye gider ve aya bakar.)*

R.BROMDEN: Biri doğuya uçtu, biri batıya uçtu, ve biri kafesten kaçtı...

(IŞIKLAR KARARIR)

(IŞIKLAR YANAR. Gündüzdür. Hemşire Flinn nöbetçi hemşire odasındadır. Teypten müzik sesi yükselmektedir. Bir havacılık şarkısıdır bu.)

H.FLİNN: *(Mikrofonu eline alarak)* Toplantı saati. Hastalar kurulu toplantısı. *(Akütler ve Reis Bromden girerler. Süklüm püklüm ve düşüncelidirler. Martini müzik sesini duyunca yüzü parlar ve uçak sesi çıkararak sahnenin bir tarafından koşup hemşire odasının cam panolarına kadar gelir.)*

MARTİNİ: Havadan yere, havadan yere! Saat üçte düşmana rastlandı. Hücuma hazır olun. Bzzz...

CHESWICK: Kes, Martini.

MARTİNİ: *(Heyecanla)* Görüyor musun?

CHESWICK: Hayır, sen de görmüyorsun.

MARTİNİ: *(Üzüntüyle)* Tüh, ben görüyorum sandım. *(McMurphy girerken, o da iskemlesini alır ve oturur. McMurphy'nin başı önüne eğiktir. Oturur. Warren ile Williams adeta askeri bir disiplinle girerler. Arkalarından H.Ratched girer. Ve her zaman Dr. Spivy'nin oturduğu iskemleye oturur.)*

H.RATCHED: Beyler şimdi size söyleyeceklerimi çok düşündüm. İdareyle konuştum ve beraberce aynı kararlara vardık. Dünkü yüz kızartıcı davranışlarınızın cezalandırılması gerek. Biriniz gelip belki özür dilerseniz diye şimdiye kadar boşuna bekledim. Hiçbirinizden ses çıkmadı.

HARDİNG: *(Kıpırdanır.)* Miss Ratched-

H.RATCHED: *(Trafik polisi gibi elini kaldırır.)* Lütfen anlamaya çalışın. Tedavi değeri olmayan hiçbir kuralı size uygulamak istemedim. Çoğunuz buraya dış dünyaya intibak edemediğiniz için geldiniz. Toplumun kurallarına karşı geldiniz. Daha önce... belki çocukluğunuzda cezasız kurtulmuşsunuzdur, ama bir kabahat yaptığınız zaman herhalde farkındaydınız. Cezanızı görmek istediniz ihtiyacınız vardı buna ama ceza verilmedi. Ana babanızın ihmali sizin buraya düşüşünüzün sebebi olabilir. Sizlere şunu hatırlatmak isterim, disiplin ve intizamda ısrar edişimiz sizin yararınızdır. *(McMurphy'ye bakar.)* Bir diyeceğiniz var mı?

RUCKLY: Hepsinin anasını! *(McMurphy elini gevşekçe sallar. Ruckly'nin cevabını beğenmiştir.)*

H.RATCHED: Demek anlaştık. *(Yolladığı nota değinerek)* İlk şart, bir ay televizyon yok!

SCANLON: Haberler de mi yok?

H.RATCHED: Hiçbir şey Mr.Scanlon. İki, bundan böyle, boş zamanlarda iskambil oynamak izni de kaldırılmış oluyor.

CHESWICK: Papazkaçtı da yok mu?

H.RATCHED: Kumar olabilecek hiçbir oyun yok. *(McMurphy'nin karıştırmakta olduğu kağıtlar gürültüyle birbirine karışır. Bütün hastalar ümitle McMurphy'ye bakarlar.)*

McMURPHY: *(Mırıldanarak)* Af edersiniz.

HARDİNG: *(Midesi bulanmış gibi)* Hepsi bu mu?

H.RATCHED: Hayır daha bitmedi. Düşünmemiz gereken bir nokta daha var. Burada aşağı yukarı benim kadar burada bulunan bir hastanın durumu. Hatta benden daha uzun zamandır buradadır, herhalde içinizdekilerin en eskisi. *(Gülümser)* Kimi kastettiğimi anlamışsınızdır sanırım. *(Hastalar önce şaşkınlıkla bakınırlar, sonra gözler Reis Bromden'a ilişir. Reis Bromden'ı herkes şimdiye kadar eşya gibi görmeye alışmıştır bu toplantılarda.)* Çok zaman evvel Mr.Bromden'a konan teşhis katatoniydi. Bu kelimenin anlamını sanırım siz bize açıklayabilirsiniz Mr.Harding.

HARDİNG: *(Mekanik bir sesle)* Şizofrenin daha ilerlemiş bir türü ki belirtileri, daimi uyku hali ve olumsuz davranıştır.

H.RATCHED: Tamam, Mr.Bromden'da ise buna ilaveten dilsizlik ve sağırılık da vardı. Bu yüzden, yani kendisiyle herhangi bir irtibat kurulamayacağına inandığımız için ümidimizi kesmiştik. Zavallı Mr.Bromden'ı unuttuk. *(Reis'e gülümser, fakat Reis başına gelecekleri anlamış gibi sıkı sıkı oturduğu iskemlenin yanını tutar.)* Tabii bu bizim hatamız. Fakat Mr.Bromden da hata yaptı. Lütfen yanlış anlamayın, Mr.Bromden'la irtibat kurulabileceğine memnun olduk, yalnız bunu bizden saklayarak iyileşmesine katkıda bulunmadığına da üzüldük doğrusu. Mr.Bromden duyabildiğine göre konuşabileceğini sanmak yanlış olmaz herhalde? *(Reis Bromden yerinden kalkar ağlar gibi sesler çıkarır. Hemşire Ratched parmağını şıklatır ve Warren onlara doğru gelir.)* Mr.Bromden'ın bizimle konuşması gerekir, değil mi? Grup terapisine ilk katkısı olacak bu. İlk kelimelerinin özür dilemek olacağını umarım.

R.BROMDEN: *(Ağlar gibi yalvaran bir sesle)* Mac...

H.RATCHED: Dünkü isyanda biten davranış-

R.BROMDEN: *(Dehşetle)* McMurphy!

(H.Ratched parmaklarını bir daha şıklatır ve Warren titreyen geri kaçan Reis Bromden'a doğru gelir. McMurphy'nin ayağı gayri ihtiyari ileri çıkar ve Warren takılarak yüzükoyun yere düşer.)

H.RATCHED: *(İkaz ederek, fakat sesinde zafer vardır.)* Mr.McMurphy! *(McMurphy ayağına hayret ve öfkeyle bakmaktadır.)*

WARREN: *(Ayağa kalkarak, kedi gibi)* Şimdi kaşındın işte.

H.RATCHED: *(Reis Bromden'i göstererek)* Warren.

McMURPHY: *(Ayağa kalkarak Warren'in önünü keser.)* Rahat bırak adamı.

H.RATCHED: Mr.McMurphy, size ihtar ediyorum.

WARREN: *(Reis Bromden'a giderken McMurphy bir yumruk atar. Yumruk kuvvetli olmasına rağmen beceriksizce atılmıştır. Bu arada elindeki iskambiller havaya uçuşur. Warren yumruktan kaçır ve McMurphy'nin midesine vurur. McMurphy iki kat olur.)* Gel bakalım serseri, ben de bunu bekliyordum zaten, gel kalk ayağa- Ahh... *(Reis Bromden arkadan gelir Warren'i kucaklayarak yerden kaldırır.)*

H.RATCHED: *(Parmaklarını şıklatır.)* Williams!

(Williams elinde kayış, McMurphy'ye saldırır. Fakat McMurphy kendine gelmiştir ve ikisi dövüşmeye başlarlar. Diğer hastalar bağırarak, ıslık çalarak McMurphy'yi güçlendirmeye çalışmaktadırlar ve bir halka olup dövüşenleri seyretmektedirler. H.Ratched, nöbetçi hemşire odasının camına vurur ve Hemşire Flinn, korkuyla alarm veren düğmeyi çevirir ve koridorda alarm zili duyulur. Bunun üzerine H.Ratched, kollarını kavuşturur ve dövüşü seyretmeye devam eder. Zil kulakları paralayıcı bir sesle çalmaya devam eder, dövüş de bütün şiddetiyle sürmektedir.)

SAHNE: TEDAVİ ODASI: (Mümkün olduğu kadar az eşya, bir tabure, bir emaye masa, dolapşar... Bir paravan odanın bir kısmını gizlemektedir.)

PERDE AÇILIRKEN: (McMurphy ile Reis Bromden yan yana oturmaktadırlar. Her ikisi de bağıdırlar, bilekleri de oturdukları yerlere kayışlarla bağlanmıştır. İstendiği takdirde bu sahne için deli gömlekleri de kullanılabilir. McMurphy başını önüne eğmiştir. Birazdan gülmeye başlar. R.Bromden ona tereddütle bakar.)

McMURPHY: (Gülerek) Tanrım, Warren'in suratı aklıma geldikçe... Hani ona arkadan sarmaya aldığın zaman... (Reis Bromden mahçup güler.) Aman be Reis, güleceksen açıktan gülsene. İnsanın özellikle etrafında komik şeyler yokken gülmesi gerek. (Tekrar güler, Reis de beceriksizce gülmeye çalışır.) Tamam işte marifet bunda. Aklını başında tutabilmek için yegane reçete. Hey yahu, dikkat ettin mi, sen gittikçe büyüyorsun? Şu ayağa bak. Araba gibi! Böyle büyümekte devam edersen hiçbir yere sığmayacaksın. (Ayağa kalkar.) Koca Reis Bromden sokaktan geçerken, kadını erkeği, çocuğu, ihtiyarı pencerelere koşup sana bakacaklar. Şuna bak, şu koca dev bir adımda üç metre gidiyor, sokakta yürürken telefon tellerine değmemek için başını eğmek zorunda kalıyor. Şehre geldiğinde ancak bakirelere uğrayacak zamanı var. Diğerleriniz sıraya girip boşuna beklemeyin. (Rahatça kahkaha atmaya başlar. Bu sefer Reis de kendine katılır. Kapının açılıp ufak tefek Japon hemşirenin elinde ilaç tepsiyle girdiğini görmezler.)

H.NAKAMURE: Komik olan nedir?

McMURPHY: (Döner, hemşireyi baştan aşağı süzer, sonra hayretle bakışlarını kadına çevirir.) Ne kadar ufaksınız siz, soğanın cücüğü bile sizden daha büyüktür.

H.NAKAMURE: (Sert fakat cazip bir kadındır.) Ben kafi derecede büyüğüm. (McMurphy şakadan bir korkuyla ıslık çalar.) Hayfi sus da bir bakalım. (McMurphy başını sağa sola döndürür sonra ellerine bakar.) Söyleyin kabadayılar, ellerinizi çözsem rahat duracak mısınız?

McMURPHY: Üstünüze atlayacakmışız gibi mi duruyoruz?

H.NAKAMURE: İşiniz gücünüz şaklabanlık. (Kayışları çözer.) Hangisini hakladınız?

McMURPHY: Williams bana düştü, Warren'i de Reis hakladı.

H.NAKAMURE: İyice benzettiniz mi bari?

McMURPHY: Elimizden geleni yaptık efendim.

H.NAKAMURE: (Güç sakladığı bir beğeniyle) Hmm. Ellerinizi uzatınız. (Maharetle bir iki sıyrığa bant yapıştırır.) Canınızı yaktımsa bağışlayın Mac.

McMURPHY: Beni tanıyor.

H.NAKAMURE: Aaa tabii. Siz tanınmış bir kimsesiniz.

McMURPHY: Sizin adınız var mı?

H.NAKAMURE: Gladys Nakamure. (Susar sonra meydan okur gibi) Sizin için bir mana ifade ediyor mu?

McMURPHY: Beni korkutur bu. Hey, Reis bizim buraya düşmemize kim sebep oldu? Gerçek bir kadın!

H.NAKAMURE: *(Reis Bromden'a) Sizin yaranız bereniz var mı? (Reis başını sallar. Hemşire tepsisine döner. İğneyi hazırlamaya başlar.)* Ayakkabılarınızı çıkarsanız iyi olur.

McMURPHY: *(Her ikisi de çağrıya uyarlar.)* Ne yapacaksınız bize?

H.NAKAMURE: *(Arkasını dönerek iğneyi hazırlar.)* Haydi bakalım, şimdi de kollarınızı sıvayın.

McMURPHY: *(İğneye gözlerini dikerek)* Bir dakika. Bu insanı bayıltan nesne değil mi?

H.NAKAMURE: *(Ani bir öfkeyle)* Ne ahmak şeysiniz. Onunla başa çıkılamayacağını bilmiyor musunuz? Size ödetecek. Bir daha böyle bir şey yapmaya kalkarsanız...

McMURPHY: Eeee?

H.NAKAMURE: Mac, çok geçmeden buralarda neler döndüğünü ve neler olabileceğini... *(Birden susar, kapı açılmış H.Ratched iki gardiyanla gözükmiştir. Williams'ın yüzünde ve elinde bandajlar vardır. H.Nakamure iğneyi kaldırır ve başını sallar.)*

H.RATCHED: *(Anlayışla başını sallar.)* Teşekkür ederim hemşire hanım. *(H.Nakamure sessizce tepsisini alır ve beyaz ceketli teknisyen girerken o dışarı çıkar.)* Şimdi söyleyin bana, pişman olmadınız mı?

McMURPHY: Sanmam efendim. Onun için bize ne yaparsanız yapın da olsun bitsin. *(Gardiyanlar paravanı kaldırır ve elektroşok masası görülür, başlık kontrol kutusu ve çapraz kollu olan masa görününce Reis Bromden yavaşça ayağa kalkar. Gözleri masadadır.)*

H.RATCHED: *(Yavaşça ve dostça)* Bir toplantı yaptık, Randie. Üyeler sana bir elektroşokun faydalı olacağına inanıyorlar. Ama biz bunu yapmak istemiyoruz. Ve yapmayacağız ama bir şartla. Birtakım hatalar yaptığımı kabul edersen.

McMURPHY: *(Masaya bakarak)* Hepsi bu mu?

H.RATCHED: Kabahatli olduğunu kabul et, derhal tedaviyi durduracağız.

McMURPHY: Kağıdınız var mı, imzalayalım?

H.RATCHED: Ne kağıdı?

McMURPHY: Evet, isterseniz bir şeyler daha ekleyebilirsiniz. Örneğin, hükümeti devirmek isteyen anarşistlerden olduğumu ve sizin koğuşunuzu cennetin bir köşesi diye gördüğümü ve-

H.RATCHED: Bunların gerekli olduğunu-

McMURPHY: İmzaladıktan sonra da bana bir battaniye ile biraz Kızılhaç sigarası getirirsiniz. Vallahi şeytanın bile sizden öğreneceği çok şey var.

H.RATCHED: Randle, sana yardım etmeye çalışıyoruz.

McMURPHY: Pantolonumu mu çıkarayım? Saçlarımı mı traş edeceksiniz? *(McMurphy arkasını döner ve teknisyene başıyla bir işaret yapar sonra çıkar. Reis Bromden korkudan ağlamaktadır.)* Korkma Reis, sıra bende. Bana bir şey yapamazlarsa sana daha hiç yapamazlar. *(Masaya zıplar, Teknisyen şakaklarına krem gibi bir şey sürer.)* Nedir bu?

TEKNİSYEN: İletici.

McMURPHY: Kafamı iletiliciyle ütölüyorsun demek. Oldu olacak bir de dikenden taç giydiriver.

R.BROMDEN: *(Ağlamaklı)* Baba, babacığım.

McMURPHY: Bağırma Reis. Yahut da bağıracaksan Allah topunuzu kahretsin de.

R.BROMDEN: Allah topunuzu kahretsin.

McMURPHY: Yaşa kızılderili. *(Teknisyen gümüş bir plakayı alnına bastırır.)* Bak bak işte taç giyme merasimi...

R.BROMDEN: Allah topunuzu kahretsin.

McMURPHY: *(Şarkı söyleyerek)* Manset şampuanı kullanınız, saçlarınızı kuvvetlendirir... *(Gardiyanlar McMurphy'yi masaya yatırır, bileklerine ve ayaklarına kelepçe geçirirler. Teknisyen gümüş plakanın üstüne bir buz maşası geçirir.)*

R.BROMDEN: Allah topunuzu kahretsin, Allah topunuzu kahretsin

McMURPHY: Yumuşatır- Manset... *(Gardiyanlardan biri ağzına bir tıkaç sokar.)* Pırıl pırıl saç...

TEKNİSYEN: Sıkı tutun onu. *(Gardiyanlar kendilerini McMurphy'nin üstüne atarlar.)*

R.BROMDEN: *(Teknisyen levveyi indirirken bir çığlık duyulur.)* Allah sizi KAHRETSİN.

(Koğuştaki zil çalmaya başlar. Işıklar yanuncaya kadar da devam eder. Oturma Odası... Hastalar sinirli bir şekilde beklerken H.Ratched ile Dr. Spivy girerler. Maksatları bellidir. H.Ratched'in elinde bir kağıt vardır.)

H.RATCHED: *(Bir başlangıç yapmadan)* İzninizle doktor. *(Dr.Spivy başını sallar.)* Beyler, şimdi muhasebecinin yanından geliyorum ve size gayet ilginç bir haber getiriyoruz. Haber Randle McMurphy ile ilgili.

SCANLON: *(Tüyler ürperten bir sesle)* Ne yaptınız ona? Hücreye mi kapattınız?

H.RATCHED: Hayır Mr.Scanlon. Mr.McMurphy şimdi nekahat odasında ve birazdan buraya getirilecek. Onun yokluğunda...

CHESWICK: *(İtiraz ederek)* Hani bir kimse yokken onun hakkında konuşulmazdı?

H.RATCHED: *(Gülümseyerek)* Herhangi bir karar verecek değiliz, Charles. Fakat bir iki soru sormanın münasip olduğunu sanıyorum. Mesela Mr.McMurphy kendini hiç düşünmeden birtakım hareketler yapıyor. Sanki bir azizmiş gibi. Kimse Mr.McMurphy'nin aziz olduğunu iddia edebilir mi? *(Sükut. Gülümser, elindeki kağıdı kaldırır etrafına bakar.)* Beyler, bu kağıt Mr.McMurphy'nin burada bulunduğu kısa müddet içinde koğuştan kumarhaneye çevirdiğinin ve bütün kazançların belgesidir. Billy, Mr.Harding, ne kadar kaybettiniz? Hepiniz aşağı yukarı kaç para kaybettiğinizi biliyorsunuzdur ama Mr.McMurphy'nin karının ne kadar olduğu hakkında fikriniz var mı? Yatırdığı paraya bakılırsa 300 doların üstünde. *(Fredericks bir ıslık çalar.)* Ne biçim bir adam olduğunuzu anlamamız için bu açıklamayı yapmayı uygun bulduk.

HARDİNG: *(Kıpırdanır.)* Miss Ratched... Mac hiçbir zaman kendisini yanlış tanıtmadı.

CHESWICK: Doğru.

SCANLON: Hepimizi yeneceğini söyledi. Elhak sözünde de durdu.

H.RATCHED: Fakat bu daha kurnazca bir davranış değil mi?

HARDING: Bence dürüst davranıp adamın hakkını vermemiz gerek. Ne olur sanki bizim paramızı üttüyse, önemli olan her oyunda kaybımızın çok üstünde iyi vakit geçirdiğimizdir.

H.RATCHED: Anlıyorum. İkinci konuya geçelim. Bence-

CHESWICK: *(Koşuş kapısına karşı oturduğundan girenleri görebilmektedir.)* Mac!

McMURPHY: *(Dans ederek ve olmayan biriyle boks yaparak içeri girer. Ayak oyunları özellikle ilginçtir.)* Çekilin bakalım, şampiyon geliyor. Ünlü 10.000 voltluk zır deli McMurphy, çekilin, yol verin de biraz nefes alsın. Nasılsın doktor? *(Yerlere kadar eğilerek)* Miss Ratched? *(Reis Bromden gardiyanların refakatinde getirilirken, gülümse.)* Ve hanımlar beyler işte yüksek voltajlı bir yaban adam gözlerinizin önünde. Kendisi her sabah kahvaltıda üç gardiyan yer. Bakın, bakması bedava-

H.RATCHED: Mr.McMurphy, toplantıdayız.

McMURPHY: Lütfen devam edin. *(Ellerini istekle birbirine sürter.)* Bugün kimi didikliyoruz?

H.RATCHED: *(Gülümseyerek)*Hımm. Anlaşılan elektroşok sizin doğal gevezeliğinizi tedavi edememiş.

McMURPHY: Faydası oldu efendim. Sizin yaptığınız bedava olarak bataryayı doldurma oldu. Evet efendim, buradan çıktığımda yanıma gelen ilk kadın füze gibi havalanacak. *(Gülmekte olan hastalara dönerek)* Harika, harikaydı dostlar. Yağlama, yıkama dahil bütün bakımımı yaptılar, şimdi zehir gibiyim.

H.RATCHED: Madem ki bu kadar memnun kaldınız, belki birkaç defa daha yapmakta-

McMURPHY: Aman efendim. Özellikle rica ederim. Birkaç voltun yaptığı iyiliğe bakın. Biraz daha cereyan verseydiniz Allah bilir Avrupa'daki her radyoyu alabilirdim.

H.RATCHED: Doktor.

DR.SPİVY: *(Hatırlar.)* Evet, Miss Ratched?

H.RATCHED: Daha fazla şok yapılmasını şimdilik önermek istemiyorum.

McMURPHY: *(Hayal kırıklığına uğramış gibi)* Yaa!

H.RATCHED: Evet. Bence bir cerrahi müdahale daha faydalı olacak.

McMURPHY: Efendim?

H.RATCHED: Bir ameliyat yani. Öyle önemsenecek bir şey değil. Fakat inatçı vakalarda tam başarı sağlayan bir yöntem.

McMURPHY: İnatçı mı? Aman efendim, ben melek kadar iyi huyluyumdur. Öyle kesip biçmeye hiç gerek yok.

H.RATCHED: *(Tebessüm ederek, dostça)* Randie sizi kesip biçecek değiliz, sadece...

McMURPHY: Hem boşuna kesmiş olursunuz, çünkü evde ondan iki tane daha var. Hem de tenis topu kadar.

DR.SPİVY: Hah ha! *(Diğer erkekler de güler. Dr.Spivy gözlerini siler ve gitmek için hazırlanır.)* Eh, beyler.

H.RATCHED: *(Gülümsemesi donuk)* Bir dakika doktor, konuya tekrar dönmek istiyorum.

DR.SPİVY: Hangi konuya?

H.RATCHED: Hasta McMurphy'ye cerrahi müdahale yapılması konusuna.

DR.SPİVY: Kontrol edilemeyen şiddet haricinde böyle bir şeye gerek yok.

H.RATCHED: Kendisi şiddet gösterisinde bulunmuştur.

DR.SPİVY: Tahrik edilmişti, diyelim. *(Tahmin edilmeyecek şekilde keskin bir sesle)* Hayır Miss Ratched, mademki meseleyi idare yerine grup toplantısında açtınız, o halde size fikrimi söyleyeyim. Şiddet durumu tekrar etmediğine göre, cerrahi müdahaleye razı olamam.

H.RATCHED: *(Deneyerek)* Ya tekrar ederse?

DR.SPİVY: Onu o zaman düşünürüz. *(Kalkarak)* Mr.McMurphy, sizin yerinizde olsam bunu aklımdan çıkarmazdım. *(Çıkar.)*

H.RATCHED: *(Kalkar, neşeyle gülümser.)* Uslu durun, çocuklar. *(Arkasında gardiyanlar çıkar.)*

McMURPHY: *(Arkasından bağırarak)* Lütfen başka tedavi çeşitleri düşünmeyin. Beni şarj etmenize bayılıyorum. *(H.Ratched çıkınca yüzü değişir.)* Harding, cerrahi müdahale ne demek Allah aşkına?

HARDİNG: *(Düşünceli)* Herhalde lobetomi demek istiyor.

McMURPHY: O da ne demek?

HARDİNG: Buna bir nevi beyni hadım etmek diyebilirsin.

McMURPHY: Beyni belden aşağısına dokunamazsa, bu sefer gözden yukarisına gözünü diyor demek.

HARDİNG: Doğrusu cesaret edeceğini sanmam, Mac. Zira bugünlerde moda değil bu ameliyat ve-

McMURPHY: Peki, peki ne yapar bu ameliyat insana?

HARDİNG: *(McMurphy'e kendini takip etmesini işaretler ve Ruckly'e giderler.)* Dediklerine göre, ameliyattan evvel çok çetin cevizmiş.

McMURPHY: *(Ruckly'e bakar. Ruckly'nin boş çuval gibi gövdesi ve anlamsız bakan gözlerine dalar. Yavaşça)* Ben de en kuvvetli silahlarını denedi sanmıştım.

HARDİNG: *(Birden)* Mac, arkadaşlarla konuşuyorduk. Senin buradan kaçman gerek.

McMURPHY: *(Gözleri hala Ruckly'de)* Buradan kaçmak mı?

CHESWICK: Evet. Biz bir yol düşündük. Bu gece ortalık kararır kararmaz, ben şiltemi yakacağım. Tabii itfaiyeciler gelecek, telaşla kapıyı açık bırakacaklar, biz de seni dışarı çıkaracağız.

McMURPHY: *(Gülerek onlara döner.)* Çocuklar, gerçekten eğlenceli bir oyun, sizlere çok teşekkür ederim. Ama şimdi gidersem partiyi kaçıyorum.

CHESWICK: Parti mi?

McMURPHY: Unuttun mu?

SCANLON: Tüh be!

McMURPHY: Billy'nin bekaretinin bozulmasını seyretmeyi hiçbir şeye değişmem.

HARDİNG: İyi ama Mac.-

McMURPHY: Üzülmeysin çocuklar. Bu gece pencereler açılacak! Ben de kırıış kırıacağım. Bunu veda partisi yaparız, olur biter.

CHESWİCK: Harika!

McMURPHY: *(Gardiyanların girişini görür.)* Hey dikkat!

WARREN: Yemek zamanı beyler. Pergelleri açın bakalım. *(Kronikler tarafına giderken McMurphy sus işareti yapar. Diğerleri de usulca cevap verirler. Ellis'in ellerinden çivileri çıkartırlar ve Albay Matterson'un arabasını sürerler. Akütler arkalarından gelmektedir.)*

McMURPHY: *(Billy'ye işaret ederek)* Pıst. *(Billy ona doğru gelir. Yalnızdırlar. McMurphy bir eli Billy'nin omzunda gizli gizli konuşmaktadır.)* Vitaminlerini alıyor musun? Bak Billy, seni uyarıyorum, O Candy yok mu...!

BİLLY: Ama, Mac...

McMURPHY: Ne utanıyorsun be. Yüz lirasına bahse girerim ki sen o kadını mum gibi eritirsin.

BİLLY: *(Memnuniyetle kıınıldar.)* Deme yahu.

McMURPHY: Dünyalığın var mı?

BİLLY: Nem var mı?

McMURPHY: *(Baş parmağı ile işaret parmağını birbirine sürterek)* Canım, mangiz. Para, para.

BİLLY: Ne kadar?

McMURPHY: Üç yüz lira kadar.

BİLLY: Üç yüz lira mı? *(İçerleyerek)* Niçin?

McMURPHY: Candy içkinin parasını veriyor. Sonra bizim Turkle'ı de görmek gerek. Ne oluyor, ne somurtuyorsun be?

BİLLY: Aklıma Miss Ratched'in söylediğı bir söz geldi de...

McMURPHY: Ne dediydi?

BİLLY: Hep dört ayağının üstüne düştüğünü söylemişti. Ne olursa olsun hep kazançlı sen çıkıyorsun. *(McMurphy'e arkasını döner ve çıkar.)*

McMURPHY: Kazançlı çıkıyormuşum. *(Gözlerini kapar ve ellerini şakaklarında elektrodların yerlerde gezdirir. Savunmasız çocuk gibidir.)* İşe bak yahu, Kazançlıymışım. *(Döner, ayaklarını sürüyerek sahne arkasına doğru yürür ve çıkar.)*

(IŞIKLAR KARARIR)

(Karanlıkta saat 11'i vurur, gece ışıkları yanar. Turkle koridordan boş odaya girer. Bir şarkı mırıldanmaktadır. Görevlerini yapar, eşyaları düzeltir. Kapı kilitlerini kontrol eder. Cheswick başını yataktan çıkarır.)

CHESWICK: Şişşt.

TURKLE: *(Şaşırmış, el fenerini Cheswick'in yüzüne tutar.)* Tanrı yardımcım olsun. Seni yılan sandım.

CHESWICK: *(Heyecanlı, fısıltıyla)* Kadın gördün mü?

TURKLE: Ne kadını?

CHESWICK: Candy.

TURKLE: *(Tatlılıkla)* Ben Candy Mandy bilmiyorum.

CHESWICK: *(Hayal kırıklığına uğrayarak)* Mac seninle anlaşacağını söylemişti.

TURKLE: Dediğinden hiçbir şey anlamıyorum.

CHESWICK: Dur gitme. *(Yataktan gider. Turkle işlerini yapmaktadır. Birkaç dakika sonra McMURPHY peşinde Cheswick olduğu halde görünür.)* Ne Turkle, derdin ne?

TURKLE: Derdim yok benim.

McMURPHY: Daha iyi ya.

TURKLE: Ama cebimin yağlandığı da yok.

McMURPHY: *(Elini cebine daldırır, bir tomar paracık çıkarır.)* Al işte! Dilendik, ödünç aldık, çaldık. Hepsi bu.

TURKLE: *(Alır, kederli)* Farkına varırlarsa kışıma tekme yediğim gündür.

McMURPHY: İçki de gelecek Turkle, işin iş.

TURKLE: *(Canlanarak)* Sahi mi?

McMURPHY: Bir şişe viskiyle bir şişe votka. Hangisini istersin?

TURKLE: *(Üstüne basarak)* Aslına bakarsan ikisini de severim.

McMURPHY: Ya biz ne içeceğiz?

TURKLE: *(Ders verir gibi)* Sizin içki içmeniz zaten yasak.

McMURPHY: *(Pencereden bakan Cheswick'e)* Gelen giden?

CHESWICK: Kimse yok.

McMURPHY: *(Alına vurur.)* Ulan ne aptalım be! Yahu bu karanlıkta hangi pencereden gireceklerini nereden bilecekler? *(Turkle'e)* Elektrikleri yak.

TURKLE: Yoo. O kadar uzun boylu değil. Tehlikeli bir iş bu. Miss Ratched koğuşun ışıklarını yanar görünce...

McMURPHY: Haydi be Turkle, çoktan uyumuştur o karı.

TURKLE: *(Söylenerek)* Anahtarı bulur. O namussuz karı hiç uyumaz. *(Işıklar yanar ve bütün hastalar oturma odasına dalarlar.)*

HARDİNG: Geldi mi?

McMURPHY: Suss. *(Turkle'a)* Pencerenin anahtarlarını versene.

TURKLE: Vermemem gerekir.

HARDİNG: Ver diyorum.

TURKLE: *(Söylenerek, anahtarı desteden ayırır.)* Eğer içkiler iyi cins değilse vay haline.

McMURPHY: *(Anahtarı Harding'e atarak)* Pencereye göz kulak ol, Cheswick sen de hole bak. *(Fredericks'e)* Kapıları kapat da gece vakti bütün delileri uyandırıp başımıza sarmayalım.

HARDİNG: *(Pencereden)* Şışt. Aman ne nefis yürüyor.

McMURPHY: Çabuk içeri alın. Şu azgın boğayı biraz rahatlatalım.

BİLLY: *(Harding parmaklığı açarken)* Hey, Mac Murphy, dinle şey ben...

McMURPHY: Öyle McMURPHY diye dırlanıp durma Billy. İş işten geçti zaten. *(Candy pencereden tırmanır. Harding ile Scanlon kendisine yardım etmektedirler. Kollarında içki şişeleri vardır, yalınayaktır ve epey sarhoştur.)*

CANDY: *(McMurphy'e atlayarak)* Seni Allahın cezası McMURPHY. *(Candy kollarını McMURPHY'nin boynuna dolayarak öperken Turkle de içki şişesini kapar.)* Hey, ne oluyor?

McMURPHY: Zıyanı yok bebeğim. *(Yarı dolu votka şişesini tetkik ederek)* Buna ne oldu?

CANDY: *(Gelerek, midesini okşar.)* Geri kalanı burada şekerim.

McMURPHY: Buranızda mı?

CANDY: Eyvaaah, Sandy'yi unuttum.

SANDRA: *(Harding'in yardımıyla pencereye çıkmaya çalışmakta ve bu arada da bacakları bol miktarda görünmektedir.)* Şu dar etekler de dert.

SCANLON: Nefis!

McMURPHY: Sandy, tatlım.

SANDRA: Merhaba Mac. *(McMurphy Sandra'yı tutup ayağa kaldırır ve öper. Sandra iri yarı bir sarışındır. Her halinden kenar mahalle dilberi olduğu bellidir. O da Candy gibi yalınayak ve biraz sarhoştur.)*

McMURPHY: Kocanı ne yaptın?

SANDRA: *(Harding parmaklığı kilitler ve anahtarı cebine atar.)* Bırak şu sersemi.

CANDY: *(Kıkırdayarak)* Sandra kocasını bıraktı. Kapıyı çekip çıktı. Ne ala memleket değil mi?

SANDRA: İnsan bir dereceye kadar sululuğa tahammül ediyor. Bir gün kreminin içinde bir solucan, ertesi gün sütyeninde bir kurbağa, ben de aldım voltamı.

CANDY: *(Tatlılıkla)* Merhaba Billy.

BİLLY: *(Mahcup)* Merhaba Ca-ca-ca...

CANDY: Boşver. *(Öper)*

CHESWICK: *(Telaşla içeri girerken)* Birisi geliyor.

(Herkes saklanacak yer arar. Candy, Billy ve bazı hastalar yatakhaneye dalarlar. McMURPHY Sandra'yı tuvalete sürükler. Scanlon ile öbürleri de izlerler. Harding süpürge dolabına saklanır. Turkle de peşinden girmek ister fakat bir tekmeye dışarı atılır. Birden aklına viski şişesi gelir. Derhal mantarı kapayarak, şişeyi saklar.)

R.MARTİNİ: *(Yatakhanedan girerek)* Parti nerede? *(McMurphy'nin eli tuvaletten çıkar ve tam Hemşire Ratched girerken Martini'yi içeri çeker.)*

H.RATCHED: Mr.Turkle?

TURKLE: *(Ona dönerek)* İyi akşamlar, Miss Ratched.

H.RATCHED: *(Gözleri etrafı araştırarak)* Işıklar niçin yanıyor?

TURKLE: *(Etrafı dolaşarak bakınır.)* Şey efendim, Temizlik yapıyordum da.

H.RATCHED: Neyle?

TURKLE: *(Söyleyecek laf bulamayarak)* Efendim şöyle... Yani şöyle... *(Süpürgeler dolabından bir el çıkar ve Turkle'inn eline bir süpürge tutuşturur.)*

H.RATCHED: *(Tekrar dönerek)* Evet, Turkle? *(Turkle süpürgeyi hiçbir şey söylemeden tutmaktadır.)* Senin vazifen sadece tuvaleti temizlemek.

TURKLE: Ben de zaten oradaydım efendim.

H.RATCHED: *(Göstererek)* O halde niye tuvaletten başka her taraf aydınlık?

TURKLE: *(Yine şaşırarak)* Şey şey, işte ben... *(H.Ratched tuvalet kapısına doğru asker adımlarıyla yürür. Bir sifon sesi duyulur. McMurphy önünü ilikleyerek tuvaletten çıkar.)*

McMURPHY: Ah, çok af edersiniz efendim, burada hanımların olacağını tahmin etmiyordum.

H.RATCHED: *(Gözlerini kısarak)* Ne yapıyordun orada?

McMURPHY: *(Masum bir şaşkınlıkla)* Orada ne mi yaptım?

H.RATCHED: Karanlıkta?

McMURPHY: Ben hep tuvalete girerken ışığı söndürürüm. Aynalardan.

H.RATCHED: Aynalardan mı?

McMURPHY: Evet, geceleyin sanki aynalardan beni gözetliyorlarmış gibi geliyor. Bu da insanı kabız yapmak için birebir.

H.RATCHED: Turkle orasını temizlediğini söylüyordu.

McMURPHY: Evet efendim. Pırıl pırıl da yapmış doğrusu. *(Kapıyı aralayarak)* Görmek ister misiniz?

H.RATCHED: Haydi yatın artık. Mr.McMurphy. *(McMurphy ıslık çalarak yatakhaneye doğru yürür. Turkle'a)* Derhal ışıkları söndür. *(Turkle lambaları söndürürken H.Ratched asker adımlarla çıkar. Kapıların iyice kapanmasını duyduktan sonra)*

TURKLE: *(Tıslar gibi)* Tamam.

HARDİNG: *(Dolaptan çıkarken, yatakhaneden gelen McMurphy ile karşılaşır ve elini uzatır.)* Çok başarılıydım dostum.

McMURPHY: Seninki de benimkinden az değildi. *(Sandra'ya)* İyisin ya?

SANDRA: *(Martiniye fena bakar.)* Biri kışımı çimdikledi.

McMURPHY: Anahtarlarını ver Turkle.

TURKLE: Gene ne var?

McMURPHY: İçecek bir şey arayacağım. *(Anahtarları alır ve hemşire odasının kapısını açar. Cheswick, Martini ve Scanlon peşinden giderler. Sandra eğilerek erkeklerin omuzlarından bakar.)*

SANDRA: Candy be, gerçek mi bütün bunlar? Yani biz sahiden tımarhanede miyiz? *(Harding'e)* Söyler misiniz bana kuzum, sizler sahiden kaçık mısınız?

HARDİNG: Tamamen efendim. Bizler psiko-sermaik'iz, yani üşütüp kaselerini kıranlardan. Siz de bir Rorschoon denemek ister misiniz?

McMURPHY: *(Başında bir hemşire kepi, mikrofondan seslenir.)* Uslu durun çocuklar! *(Hepsi bir an saklanacak yer ararlar. Sonra Scanlon kanepenin arkasından fırlayarak Sandra'yı korkutur.)*

SANDRA: Candy biz buraya neden düştük? *(Reis Bromden'ı görür.)* Yahu şuna bak, dev gibi. *(Parmaklarını oynatır.)* Free, fie, fo, fum! *(Reis Bromden korkarak geri çekilir.)*

CHESWICK: *(Açık olan hemşire odasından dışarı fırlar. McMurphy ilaç dolabını karıştırmaktadır.)* İşte bizim dosyalar. Benim için ne dediklerini hep merak ederdim. *(Okur, diğerleri de dosyalara hücum ederler.)* Eyvah, benim durumum feciymiş.

SCANLON: Yahu birinci sınıftaki karnem bile burada, notlar bir felaketti.

CANDY: *(Billy'nin dosyasına beraber bakarlar.)* Ne bunlar böyle? Yok Frenik bilmem ne ile pathic bilmem ne? Hiç de benzemiyorsun bütün bunlara.

MARTİNİ: *(Okur, ağrına gitmiş gibi)* Deli bunlar be!

McMURPHY: *(Mikrofondan)* İlaç zamanı. *(Hemşire odasından elinde sürahiler ve ilaç şişeleri olduğu halde çıkar.)* Şunları çalkalayacak bir şişe bulun. *(Cheswick bir sıcak su torbastıyla gelir. Ucunda da bir lastik boru vardır. Lastik boru şişeyi açmak için kullanılmaktadır.)*

HARDİNG: *(Vişne renkli bir sıvının etiketini okur.)* Suni renkle madde ve sitrik asit. Yüzde altmış duru madde. Frederiks, duru madde de ne demek?

FREDERİCKS: Su.

McMURPHY: *(Bir satır okuyarak)* Yüzde yirmi alkol. *(Sıvıyı sıcak sı torbasına doldurur.)*

HARDİNG: *(Diğer şişenin etiketini okur.)* Yüzde on kodein. Dikkat, alışkanlık yapabilir.

McMURPHY: *(Elinden alarak)* Kötü huy kadar iyi şey yoktur.

HARDİNG: *(Öbür şişeyi okur.)* Tuncture de muxvomica

McMURPHY: Bu da tat verir.

CHESWICK: *(Hemşire odasından çıkarak)* Biraz buz buldum. *(Buzları bardaklara koyar.)*

McMURPHY: *(Bir barmen rahatlığıyla içkiyi karıştırmaya başlar. Tadar, dişlerini birbirine vurur.)* Bir parçacık daha keskinleştirelim. *(Votkanın geri kalanını boşaltır ve çalkalar.)*

SANDRA: *(Kıkırdayarak)* İşte bak. Bütün bunlar gerçek mi?

HARDİNG: Değil efendim. Gördüklerinizin hepsi Franz Kafka ile Mard Twain'in beraberce uydurdukları bir hikaye.

McMURPHY: *(İçkileri koyarak)* Bar açıldı!

HARDİNG: *(Tadarak)* Nefis!

CANDY: *(Bir yudum alarak)* Öksürük şurubu gibi.

SANDRA: *(Ayağa kalkarak)* Af edersiniz, şimdi gelirim. *(Sahne arkasına doğru gider.)*

HARDİNG: Bu içki insana bir garip his veriyor, insan kendini şeymiş gibi hissediyor.

McMURPHY: *(Gülerek)* İnşallah tavşanlar gitmiştir.

HARDİNG: Dostum, sen bana akıl hastalarının da kuvvetli olabileceğini öğrettin. Kim bilir, belki de insan delirdikçe daha kuvvetleniyordur.

SCANLON: Tabii, Hitler'e baksana.

HARDİNG: Evet, delilik akli tenbin* eder.

McMURPHY: Yahu biz niye örgütlenmiyoruz?

CHESWICK: Örneğin Washington'da kulis faaliyetlerine başlayabilirdik.

FREDERİCKS: Baskı grupları yapardık.

HARDİNG: Mükemmel! MAHGD derdik kendimize, yani Milli Akıl Hastalarını Geliştirme Derneği. Yol kenarına afişler asar reklamımızı yapardık.

CHESWICK: Slogansız olmaz. Bir de slogan bulmalıyız kendimize.

McMURPHY: Deliye İş Veren. *(Bir çığlık duyulur. Sandra peşinde Albay Matterson olduğu halde koşarak yataktan çıkar.)*

ALBAY MATTERSON: Gece- bir kadındır.

McMURPHY: *(Yerinden fırlar ve Albayın önüne geçer. Sandra McMurphy'nin arkasına saklanır.)* Albay, hiç utanmıyor musunuz kendinizden? *(Scanlon Albayın tekerlekli iskemlesini tekrar yatakhaneye sürer.)*

SANDRA: Burası amma tehlikeli bir yer.

CHESWICK: *(Tuvalete götürür.)* Yanlış yere gittiniz küçük hanım. *(Martini hemşire odasında teyple oynamaktadır. Müzik sesi duyulur.)*

McMURPHY: Aman o parça istemez. Yahu şunu tersinden çalsana. *(Teybi tersine çevirir.)*

HARDİNG: Hah işte, müzik dediğiniz böyle olur.

CANDY: Gelsene Billy. *(Ayağa kaldırır, yanak yanağa dans ederler. Hastalar geriye çekilerek yer açarlar. Çift birbirlerine iyice sarılır, gözlerinin içine bakmaya başladıklarında, Martini müziği yumuşatır.)*

McMURPHY: *(Turkle'in anahtarlarını şıkırdatarak)* Hücreye ne dersiniz?

CHESWICK: *(Memnun)* Tam yeri. Orada sadece kocaman bir şilte var, zaten.

HARDİNG: Bir dakika, hiçbir merasim yapmadan mı yollayacağız? Gelin çocuklar şöyle, önümde durun. *(Bir iskemlenin üstüne çıkar. Billy ile Candy ellerini tutarlar. Evlenme merasimini taklit etmektedirler.)* Sevgili dostlarım, burada Freud'un huzurunda bir safiyetin bitişine tanık olmak ve kutlamak üzere toplanmış bulunuyoruz. Kim ırzına geçilenin tanığı olacak?

McMURPHY: *(Billy'nin yanına gelerek)* Ben. R.P.McMurphy.

HARDİNG: Gelinin şahidi?

SANDRA: *(Candy'nin yanına gelerek)* ben.

HARDİNG: Pekala. Şimdi sen Candy Starr, bu adamı kuralların müsaade ettiği kısa zaman müddetince sevmeyi kabul ediyor musun?

CANDY: Evet.

HARDİNG: Sen Billy Bibbit, bu kadını gece nöbeti değişip eğlencemiz bitinceye kadar sevip öpmeyi kabul ediyor musun?

BİLLY: Ben, ben, ben-

McMURPHY: Ediyor be.

HARDİNG: Ulu tanrım, bu çifti o çok iyi bildiğimiz cennetine kabul et. Kapıyı açık bırak ki geri kalanlarımız da görebilsinler. Çünkü bu bizim son eğlencemiz olabilir, zira bundan sonra akıllı olmanın korkunç yükünü yüklenmeye mahkumuz. Sabah olur olmaz, hepimiz duvarın dibine dizilip Miltown, Librium ve Thorazine ateşine tutulacağız. Şimdi gidin çocuklarım. Bugün günah işleyin, çünkü yarın uyuşturulacaksınız! *(Candy ile Billy öpüşürler. Martini müzik sesini yükseltir ve McMurphy çiftin başlarından bir avuç hap atar. Sandra gözlerini silip ağlamaktadır.)*

McMURPHY: *(Mütehassis olmuş)* Sandra, tatlım!

SANDRA: Ne kadar güzel oldu. Benim düğünümünden çok daha şahaneydi. *(McMurphy kucaklar.)*

HARDİNG: *(İçini çekerek)* Mac, seni özleyeceğiz.

McMURPHY: Hepiniz gelsenize, Reis ne dersin?

R.BROMDEN: Ben dışarıda ne yaparım?

McMURPHY: Televizyonda kötü adam rollerine çıkarsın. Harding, sen niye gelmiyorsun?

HARDİNG: Ben ne de olsa yakında çıkacağım. Kendimce yapmalıyım işlerimi. Kağıtları imzalayıp, karıma beni şu gün al demem gerekir. Anlarsın ya...

McMURPHY: Tabii. Fakat sizler, siz ne olacaksınız?

HARDİNG: Niçin başından buraya düştük bilmiyorum. Birçok neden sıralanabilir. Ama senin gibi güçlü bir adamın aklını oynattıran nedir?

McMURPHY: Nedir?

HARDİNG: Bizler.

McMURPHY: *(Teredditle)* Yok deve.

HARDİNG: Evet, öyle dostum.

McMURPHY: Yahu bizim eğlenceye ne oldu? İçin. Kafaları çekin, sevgili üşütükler. İşte büyük Mac, barmeniniz. Onun içkisinden- *(Reis Bromden içkisini kafasına diker sonra vahşi bir çığlık atar.)* Ne o reis? O ses senden mi çıktı?

R.BROMDEN: *(Kendi de şaşırarak)* Galiba.

McMURPHY: Savaş çığılığı mıydı yoksa?

R.BROMDEN: Benim kabilem kimseyle dövüşmedi. Belki de suçumuz buydu. Savaşmalıydık. *(Bir savaş narası daha atar, sonra bir savaş dansına başlar. Bir taraftan da bir Kızilderili şarkısı söylemektedir. Diğerleri de peşine takılır, yılan gibi odanın içinde dönmeye başlarlar.)* *(Albay Matterson da tekerlekli sandalyesiyle yatakhanedan gelir ve sıraya girer. H.Ratched koridordan gelir ve dehşetten donakalır. Herkes onun farkına varıncaya kadar bir müddet öyle durur.)*

McMURPHY: Heey! Bir kişilik daha yerimiz var. *(H.Ratched döner ve kaçarak odadan çıkar.)* Dansa davet. *(Harding sıradan çıkarak)*

HARDİNG: *(Bağırarak)* Durun, susun, kendinize gelin. *(Geç kalmış bir dehşetle)* Kimdi o... Gördüğüm şey miydi?

McMURPHY: *(Sıkıntılı)* Beni görünce korkusundan kaçtı.

HARDİNG: Aman yarabi. Muhakkak adam toplamaya gitmiştir. *(Pencereye gider.)* Mac, derhal buradan gitmelisin.

McMURPHY: *(Neşeli ve sarhoş)* Peki, dostlarıma allahaismarladık diyeyim.

HARDİNG: *(Parmaklığı açarak)* Haydi çabuk ol.

TURKLE: Onu bilmem ama ben kırıyorum, hem de dört nala!

HARDİNG: Sandy.

SANDRA: Geliyor musun, Mac?

McMURPHY: *(Hepsiyle tokalaşır)* Hayatımdaki en yaman arkadaşlarım!

HARDİNG: *(Sandra pencereden inerken)* Haydi, sallanma...

McMURPHY: *(Reis Bromden'a)* Sen emniyette olacak mısın? Eğer sana bir şey yaparlar ve ben de duyarsam buraya gelir altını üstüne getiririm hem.

HARDİNG: *(McMurphy'nin yanına gelerek)* Çabuk ol Mac.

McMURPHY: Haydi pekiyi, sadece emin olmak istiyorum.

(Warren ve Williams yarı giyinik olarak koşarak girerler. Peşlerinde de H.Ratched vardır.)

H.RATCHED: *(Kırbaç gibi bir sesle)* Hiç biriniz kıpırdamayın. Olduğunuz yerde kalın. *(Işıkları açar, hastalar gözlerini kırpiştirirler.)* Warren, derhal araştır. *(Warren yerinden fırlar.)* Williams!

WILLIAMS: *(İşaret ederek)* Pencere!

H.RATCHED: *(Sertçe onu susturur.)* Hayır, bırak gitsin. *(McMurphy'ye)* Haydi git McMURPHY. Keseni doldurdun. Fırsat varken çek git.

McMURPHY: *(Küçümseyerek)* Çok zekice bir oyun doğrusu. Tepemi attırınca kadar uğraşıyorsun. İstedğin kadar dene, abla, çünkü tuzağına düşmeyeceğim. Ve işte gidiyorum. *(Şarkı söyleyerek pencereye doğru gider.)* Atlarım aç değil, senin samanını yemezler. Elveda sevgilim yoluma gidiyorum ben- *(Warren, Billy ile Candy'yi iterek sahneye getirir. İkisinin de saçları karışık ve şaşkınlıktadır. Işık gözlerini kamaştırır. McMURPHY pencerenin yanında donakalır.)*

H.RATCHED: Neredeydiler?

WARREN: *(Gülerek)* Hücrede buldum efendim. Yerdeydiler.

H.RATCHED: William, Bibbit, ah Billy ne kadar utanıyorum.

BILLY: *(Meydan okurcasına)* Ben utanmıyorum.

McMURPHY: Aferin Billy.

H.RATCHED: Sen sus. Billy... böyle bir kadınla...

BILLY: Nasıl bir kadınla?

H.RATCHED: Adi, bayağı, boyalı.

BILLY: Hiç de değil, o iyi, tatlı ve...

McMURPHY: *(Memnun)* Yaşa be Billy.

H.RATCHED: *(Candy'yi öne sürükleyerek)* Bir bak şuna.

CANDY: *(McMurphy'nin yanına kaçarak)* Mac.

BILLY: *(Aynı anda)* Onu rahat bırak.

H.RATCHED: Billy, bunun zavallı anneciğine nasıl etki yapacağını hiç düşündün mü? Her zaman senin dürüstlüğüyle övünürdü. Bunu duyunca kadın ne hale gelecek, kim bilir? Tahmin ediyorsun değil mi?

BILLY: Hayır, hayır. Sö-sö-söylemeniz gerekmez.

H.RATCHED: Söylemem gerekmez mi? Nasıl saklarım bunu ben?

BİLLY: (*Çözölmeye başlayarak*) Ona sö-sö-söylemeyin, Miss Ratched.

H.RATCHED: Billy yavrum, söylemek zorundayım. Ona diyeceğim ki oğlunuz işte şu kadınla hücrede yerde bulundu. Onunla şey...

BİLLY: Hayır. Ben bir şey yapmadım. Beni o zorladı beni.

H.RATCHED: Onun seni hücreye zorla götürdüğüne inanmam.

BİLLY: (*Paniğe uğramış*) Öbürleri. Öbürleri zorladılar beni. Alay ettiler benimle. Sonra be-be-beni-

H.RATCHED: Kim alay etti?

BİLLY: Hepsi birden.

H.RATCHED: Kim Billy?

BİLLY: (*Dizlerini tutarak ağlar.*) McMurphy, McMurphy oydu. O alay etti benimle. Bana isimler taktı...

McMURPHY: (*Kederli*) Billy.

BİLLY: McMurphy.

H.RATCHED: (*Billy'nin saçlarını okşayarak gözlerini McMurphy'ye diker.*) Eh Randle, memnun musun bari? Sanki tanrıymışsın gibi insan hayatıyla oynamak.

HARDİNG: (*McMurphy'nin niyetini anlar ve önüne geçerek mani olmaya çalışır.*) Sakın ha, Mac. Onun istediği de bu zaten.

McMURPHY: (*Durduramadığı bir öfkeyle, Harding'i kenara iter.*) Bilmiyor muyum sanıyorsun?

H.RATCHED: (*Gardiyanlara dokunmamaları için işaret eder. H.Ratched, McMurphy kendisine doğru gelirken gülümsemektedir.*) Gel bakalım, Mr.McMurphy... Cesur, kahraman erkek.

(McMurphy uzanır. Üniformasını yakalayıp önünü yırtar. Haince bir hareketle dizini kaldırır ve McMurphy kendini güçlkle kenara atar. H.Ratched haykırır fakat haykırış McMurphy'nin gırtlığını sıkmasıyla kesilir. Sonra gardiyanlar McMurphy'nin üstüne atılırlar, ellerindeki muştalarla vurarak, McMurphy'yi yere düşürürler. Bağırır-tek bir kez- adeta hayvani bir bağırıştır bu. Kendini kaybeder. McMurphy'nin bağırışı Reis Bromden'da devam eder. Sahnenin sağına giderken bir tek spot ortalığı aydınlatır. Diğer bütün ışıklar sönmüştür. Bir tıslama sesi duyulur sonra her şey birden biter.)

REİS BROMDEN: İşte sis. Gene geliyor. Ne kadar ağır sis bu. Islaklığı içime geçti (*Inler.*) Baba. Beni bir kez daha yakaladılar. Her tarafıma teller sardılar. Bütün kumanda onlarda. Sağa git, sola git, bunu yap, şunu yap. Yirmi kez şuraya imza at, çimlere basma, Ayağa kalk, yat. Hasta ol. İyileş. Nereye gideyim? Nasıl kaçayım buradan? Baba, artık yeryüzünde saklanacak köşe kalmadı. Tek bir köşe bile.

(IŞIKLAR YANAR. Akşam yemeğinden sonra oturma odası. Gece kronikler yatmıştır. Billy ve McMurphy hariç diğer hastalar sahnededir. Bromden piyesin başladığı pozdadır, sırtı seyirciye dönük ve iki kat. Hemşire odasında Nakamura vardır ve dosyaları tetkik etmektedir. Harding oyun masasında, Cheswick, Scanlon, Fredericks ve Martini'ye kağıt dağıtmaktadır.)

HARDİNG: *(McMurphy'yi taklit ederek)* Haydi gelin beyler, hazıra konun. 21 oynuyoruz. Enayiler siz de ya gidin ya oturun. İşte beklediğin kağıt geliyor. Ben bekliyorum. Siz bir kağıt daha istiyorsunuz. Çok fena dostum, kaybettiniz. Nerelerdesiniz?

SCANLON: Aklım oyunda değil.

HARDİNG: Öyleyse aklını buraya getir.

SCANLON: *(Huzursuzca kalkar.)* Bir bilebilseydik. Nereye götürdüler? Ne yaptılar ona? Neredeyse bir hafta oluyor.

CHESWICK: Yemekhanedeki adam ne dedi biliyor musunuz? McMurphy iki gardiyanı haklamış sonra da anahtarları alarak kaçmış.

FREDERİCKS: *(Umutlanarak)* Tam Mac'a göre iş.

HARDİNG: Hangi koğuşun adamıydı bu?

CHESWICK: Ümitsiz hastalar koğuşunun.

MARTİNİ: Ben de tekrar çalışma kampına gönderilmiş diye duydum.

HARDİNG: *(Yorgun)* Üst kattaki bir kaçık da bana McMurphy'nin kanat açarak nazlı nazlı uçtuğunu ve hastanenin üstünden geçerken gördüklerini söyledi.

MARTİNİ: *(Ağzı açık)* Sahi mi?

(Harding nefretle elindeki kağıtları atar. Hemşire odasındaki telefon çalar. H.Nakamura telefona bakar. Hastalar her ne kadar işitmezlerse de kulak kabartırlar. Hemşire çantasını alır ve nöbet odasından çıkar.)

CHESWICK: Mac Murphy'den haber var mı?

H.NAKAMURE: *(Neşeyle)* Benim için sepet havasıydı. Tekrar ümitsiz hastalar koğuşuna dönüyorum, saygılarımla.

FREDERİCKS: Miss Ratched geri mi geliyor?

H.NAKAMURE: Bundan sonra kilitte dönecek ilk anahtar sizi H.Ratched'e kavuşturacak. Ben sizin yerinizde olsam derhal bu kağıtları toplardım. Bizim bu eğlencemizden Miss Ratched'in haberi yok.

SCANLON: Hemşire hanım, McMurphy hakkında hiç bir şey duydunuz mu?

H.NAKAMURE: Bak ahbap, Sizlere yalan söylemek istemem. *(Gülümser.)* Beni özleyecek misiniz?

SCANLON: *(İçtenlikle)* Gerçek bir centilmendiniz doğrusu.

H.NAKAMURE: Eh teşekkürler.

(Warren, hemen peşinden gelen H.Ratched'in öncüsü olarak girer. Ratched'in boynuna sarılırlar* Hali değişmiştir. Daha yorgun ve gözleri ise daha sinirlidir.)

H.RATCHED: *(Kısıık bir sesle)* Yatma vaktini geirmediiniz mi?

H.NAKAMURE: Sizi karşılamak için beklettim onları. *(ıkarken)* Hoşça kalın ocuklar.

CHESWICK: *(Yaklaşarak)* Miss Ratched *(H.Ratched aceleyle bir adım geri gider.)* Öğrenmek istediğimiz-

H.RATCHED: Billy mi? Billy hastanede. Biliyorsunuz kendini öldürmeye kalkmıştı.

HARDİNG: McMurphy geri geliyor mu? Sanırım sormak hakkımızdır-

H.RATCHED: Haklısınız Mr.Harding.

HARDİNG: Eee?

H.RATCHED: Geri dönecek.

CHESWICK: Ne zaman?

H.RATCHED: Bana inanmıyor musunuz?

SCANLON: *(Bilhassa)* Senin her lafın yalan dolan.

H.RATCHED: *(Bir sükut, sakin)* Sizi temin ederim, McMurphy geri gelecek. Haydi bakalım, şimdi yataklarınıza. *(Hepsine dikkatle bakar. Hastalar teker teker yatakhaneye doğru giderler. Sadece Reis Bromden kimse farkına varmadan kalır ve H.Ratched Warren'e)* Haydi git getir. *(Warren ıkar. H.Ratched anahtarıyla bütün ışıkları söndürür. Warren ile Williams tekerlekli hasta arabasıyla McMurphy'yi getirirler. Hastanın üstünde battaniye vardır ve kıpırdamadan yatmaktadır. H.Ratched'ın talimatına uygun olarak arabayı yerleştirirler.)* Tamam ocuklar. *(Gardiyanlar lastik tabanlı ayakkabılarıyla hiç gürültü etmeden çıkarlar. H.Ratched McMurphy'nin bileğini alır, nabzını sayar, battaniyeyi düzeltilir. Yüzünde yumuşak bir ifadeyle hastaya bakar.)* İyi, iyi! *(ıkar.)*

(R.Bremden, başını çevirir, yavaşça yatağa yaklaşarak hareketsiz vücudu tetkik eder. Cheswick yatakhanedan çıkar, gelir. Onu Scanlon, Martini ve Fredericks izlerler. Yatağın etrafına dizilirler, fakat çok yanına sokulmazlar. Cheswick ayak ucundaki şemayı kaldırır ve zayıf ışıkta doğru tutar.)

SCANLON: Ne diyor?

CHESWICK: McMurphy, Randle Patrick. Ameliyat sonrası. Prefrontal lobotomy.

FREDERİCKS: Lobotomy.

SCANLON: Demek yaptılar ona bunu.

R.BROMDEN: *(Sesi alçak ve sert)* Mr.McMurphy değil.

SCANLON: *(şaşkın)* Değil mi?

R.BROMDEN: Bir mankeni giydirip yatırmışlar.

CHESWICK: *(şaşkın)* Sahiden mi?

R.BROMDEN: Fabrika yapısı.

MARTİNİ: Doğru be.

SCANLON: Tabii! Bizi kandırmaya mı çalışıyorlar?

CHESWICK: *(şüpheyle)* Ama iyi benzetmişler, doğrusu. Bak şu kırılmış burnuna?

FREDERİCKS: Yara izi bile tamam.

CHESWICK: Favorileri de yerinde. *(Battaniyeyi kaldırıp bakar.)* Dövmeler de tamam.

R.BROMDEN: Ne olacak, dövme yapmak zor değil.

SCANLON: Doğru, bunlar her şeyi yapar.

MARTİNİ: Bak gözlerini açıyor.

FREDERİKS: *(Hepsi eğilip bakarlar.)* Kurutmuşlar.

CHESWICK: İçinde bir şey yok.

R.BROMDEN: *(Nefretle)* Gözler. İki tane atmış sigorta, göz değil bunlar.

CHESWICK: Evet, anlaşıldı artık.

SCANLON: O orospu bizi aptal mı sanıyor. *(Reis Bromden McMurphy'nin başının altından bir yastık alır.)*

MARTİNİ: Ne yapıyorsun Reis?

R.BROMDEN: McMurphy bu nesnenin yirmi otuz yıl boyunca onun ismiyle oturup kalkmasını ister miydi?

MARTİNİ: *(Diğerleri ağız birliği etmişler gibi Reis Bromden'in yaptıklarına bakmayıp hürmetle arkalarını dönerler.)* Ah ne olurdu McMurphy geri gelseydi.

CHESWICK: *(Neşeyle)* Hatırlıyor musunuz, hani Miss Ratched'ı çimdiklemiş sonra da sizinle temas kurmaya çalışıyorum demişti.

SCANLON: Ya kayıt defterine yazdıkları? “Hanımefendi ne numara sütyen giyiyorsunuz- Yoksa numara yapıp giymiyor musunuz?

(Hepsi gülmeye başlarlar. Bu arada Reis Bromden, McMurphy'nin başının altından aldığı yastığı yüzüne bastırmaya çalışmaktadır.)

FREDERİKS: Bir kez de yemekhanede duvara bir parça tere yağ fırlatmış, sonra da yedi buçuktan evvel yağ yere düşmez diye iddiaya girmişti.

MARTİNİ: Ve de kazanmıştı. *(Kahkahalar ayyuka çıkar.)*

CHESWICK: Hani o küçük hemşirenin-

SCANLON: Hani haç takan var, onun mu?

CHESWICK: Göğsünden içeri bir hap düşmüştü de McMurphy çıkarmaya çalışmıştı ve kızılca kıyamet kopmuştu.

FREDERİKS: *(Taklit ederek)* Sakın bana dokunayım deme, namahremim ben! *(Birbirlerinin sırtına vurarak gülmelerini sürdürürler. Harding yataktan çıkar. Üstünde pijaması vardır.)*

HARDİNG: *(Canı sıkkın)* Ne oluyor burada? Çoktan yatağınızda olmanız- *(Birden sahnenin farkına varır. Susarlar. Harding yutkunur. Reis Bromden'in üstüne atlar.)* Reis bırak. Çocuklar yardım edin. *(Kıpırdamazlar.)* Reis bırak. *(Bütün kuvvetiyle çeker, sonunda Reis Bromden sendeleyerek uzaklaşır. Yastığı fırlatır. Harding McMurphy'nin ensesini yoklar. Dehşetle...)* Tanrım... *(Reis Bromden'a döner. Reis ağlamaya başlar. Çocuk gibi oturur ve ağlar. Harding geri dönerek yatakhaneye doğru koşar.)*

CHESWICK: Ziyanı yok Reis, boş ver.

SCANLON: Tabii boş ver. *(Reis'in koca vücudu hıçkırıklarla sarsılır. Harding tekrar gelir ve pencerelere koşar.)*

FREDERİCKS: *(Merakla)* Ne oluyor kuzum?

HARDİNG: Anahtar hala bende! *(Parmaklığın kilidini açar ve ardına kadar dayar.)*
Haydi reis, fırla. Fırla bakalım.

SCANLON: Dur bir dakika-

HARDİNG: Beni duyuyor musun reis?

SCANLON: Ne bağırıp duruyorsun adama?

HARDİNG: Eğer çekip giderse, hiçbir şey ispat edemezler.

MARTİNİ: Bir şey yapmadı ki!

HARDİNG: Ben biliyorum ne yaptığını.

CHESWICK: Herkes ameliyattan sonra ölebilir. Her dakika oluyor bu.

HARDİNG: Ben biliyorum ne olacağını.

FREDERİCKS: Biz bir şey söylemeyiz.

HARDİNG: Biliyorum. Sizler söylemezsiniz ama o kendisi söyler. *(Eğilir, Reis Bromden'i omuzlarından tutar.)* Reis, anlamıyor musun? Bu sefer sana kancayı takacak orospu karı. Gözlerinin içine baktı mı bülbül gibi konuşursun.

R.BROMDEN: *(Yavaş yavaş ayılır. Sesi titreyerek)* Ne yapayım?

HARDİNG: Çek git.

R.BROMDEN: Dışarıya, oraya?

HARDİNG: Bir araba durdurursun. Kuzeye gidersin. Kanada'ya geçtin mi paçanı kurtardın demektir.

CHESWICK: Doğru Reis, Kimse peşine düşmez.

SCANLON: Tabii, sen gittikten sonra hala nefes alıyordu deriz.

R.BROMDEN: Korkuyorum.

HARDİNG: Reis-

R.BROMDEN: Yapamam, ben ufacığım.

HARDİNG: Büyüyeceğin kadar büyümüşsün!

R.BROMDEN: Hayır. McMurphy demişti ki... der ki... *(Gözleri nöbetçi hemşire odasının yanındaki panoya ilişir.)*

HARDİNG: *(Bağırır.)* Reis ne yapıyorsun?

R.BROMDEN: *(Harding'i bir kenara iterek)* McMurphy dedi ki... *(Panonun yanına gider. Kaldırmaya çalışır, hiçbir şey olmaz. Derin bir nefes alır, tekrar dener. Koca sandık çatırdayarak yerinden oynar. Teller kopar. Teller koptukça renkli ışıklar ve duman çıkar. Oturma odasındaki gece ışıkları ve nöbetçi hemşire odasındaki ışıklar söner.)*

SCANLON: *(Dehşetle)* Yarabbim! *(Koridorun ucundan bir imdat zili sesi duyulur.)*

HARDİNG: Bana bak. Şimdi ordu halinde gelirler. *(Hastalara)* Gayet soğukkanlı olun.* *(Dördü iskambil oynamaya giderler.)*

R.BROMDEN: *(Şaşkın)* Yaptım! *(Heyecanla Harding'i havaya kaldırır.)* Becerdim. Harding büyüdüm gene, kocaman oldum.

HARDİNG: Tamam Reis. Şimdi fırla! Unutma kuzeye Kanada'ya gideceksin.

R.BROMDEN: *(Pencereye doğru götürülür.)* Kanada'da çağlayanlar var.

HARDİNG: Evet, git. Gönlünce bir çağlayan bul kendine.

R.BROMDEN: *(Elini uzatır.)* Allahısmarladık Harding.

HARDİNG: *(El sıkışırken)* Seveceksin oraları.

R.BROMDEN: Yaa... *(Ay ışığı ile aydınlanmış dış dünyaya bakar, gülümser.)*
Çoktandır gitmedim oralara. *(Pencereden süzülür, gider.)*

HARDİNG: *(Parmaklığı kapatır, anahtarı da dışarıya atar, masaya oturan diğerlerinin yanına gider ve Cheswick'ten kağıtları alır. Dağıtırken bir taraftan da şarkı söylemektedir.)*

“Benim atlarım aç değil, senin samanını yemezler,
Elveda sevgilim. Ben yoluma gidiyorum...”

(Hepsi birden şarkıya katılırlar.)

“Arabam dolu, kırbacım elimde...”

-PERDE-